

9. Innotitia, seu alterius provisionis concessa per Principem in praedictum creditorem, quod sub ea non veniat dos, firmant Jo: Baptista de S. Blasio de Privilegiis dotabilibus, privi- 289. & Franch. decis. 219. nihilominus qua in eodem chirographo sub quodam verborum involucri (& abique dubio grapho Papa voluntatem) etiam de dote mentio fiebat, vti- 98. Ac etiam de contentis in disc. 99. eod. tit. de credito disc. 53. cum sequ. & multa deducit de Matin. in addit. ad Rever- ter. decis. 82.

ANNOT. AD DISC. XCVII. & seqq.

DE materia cautionis contenite in hoc discursu, habetur pluries actum sub tit. de credito, praeterim disc. 53. & seqq. Ac etiam ibid. disc. 127. agitur de contentis in disc. 98. Ac etiam de contentis in disc. 99. eod. tit. de credito disc. 53. cum sequ. & multa deducit de Matin. in addit. ad Rever- ter. decis. 82.

ROMANA LOCORUM MONTIUM PRO HAEREDIBUS MARCELLI SACCHETTI, CUM DUCE SFORTIA.

Causa disputatus in Rota sine resolutione, postea concordatus.

An in concursu creditorum Baronis super pretio castrorum venditorum de ordine Congregationis in vim Bullae baronum, attendatur anterioritas iuxta ordinem juris in bonis liberis, vel potius debeant esse posteriores creditores, quibus ex licentia Principis quaesitum est jus super eisdem bonis, antequam Congregatio manus apponeret, quamvis essent in tempore posteriores. Et aliqua de Constitutionibus Apostolicis super prohibita alienatione bonorum jurisdictionalium, an capiant impositiones censuum, & hypothecas.

SUMMARIUM.

- 1 Facti series.
- 2 Bulla baronum disponit ex pretio bonorum disjuncti creditores iuxta ordinem eorum anterioritatis.
- 3 Declaratur, quomodo, & quando id procedat.
- 4 Creditores cum assensu posteriores, vincunt anteriores.
- 5 Pretium seu dote non est feudale.
- 6 Declaratur, ubi res alienatur de mandato iudicis, & de ratione.
- 7 De rationibus, quibus innixa est conclusio, de quibus.
- 8 De conclusione, quod eadem feudalis, vel fideicommissaria qualitas dari non potest in re, & pretio.
- 9 Congregatio baronum in vim bullae tollit vincula ab ipsa re, quae transit libera in emptorem, & transfert in pretium.
- 10 Examinantur decisiones dantes distinctionem inter rem, & pretium.
- 11 An bulla baronum super bonis fideicommissariis tribuat jus creditoribus ab initio, & an operetur, ut tunc, vel ut nunc.
- 12 Expenditur auctoritas Aderlini de pignori. & quando Doctores ibi deferendum sit.
- 13 Confessio, vel praesuppositum fideicommissi, illud non probat, nec inducit si verum non adsit.
- 14 Cassa, & locatarij jurisdictionalia in Strain Ecclesiastico, an censentur feudalia, vel allodialia, distinguuntur.
- 15 De constitutionibus Apostolicis prohibentibus alienationes, & contraventiones bonorum jurisdictionalium, ut non comprehendat impositiones censuum, & hypothecas, antequam hoc prohiberetur.

DISC. XCVIII.

1 Dux Alexander Sfortia de anno 1620. pro extinguendis debitis, obtinuit ab Urbano VIII. facultatem imponen-

di censuque ad summam scut. 250. mil. super ejus terris Vallis Montanae, & Lugnani, non obstantibus constitutionibus Apostolicis Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V. ac etiam forte ejusdem Urbani, prohibentibus alienationes, & quoscumque contractus in bonis jurisdictionalibus, ac etiam non obstantibus fideicommissis ordinatis per Joannem Hieronymum, Joannem Baptistam, Fulviam, & alios de Comitibus, dictarum terrarum dominos, a quibus jus successorio in praefatum Ducem devenerat. In vim juris licentiae, ac respective fideicommissorum derogationis, inter alios census a dicto Duce ejusque filijs impositos, fuit unus scut. 5. mil. in sorte super dicta terra Vallis Montanae ad favorem Joannis Baptistae Garzonii, dictum censum acquirentis ex pecuniis obventis ex pretio casalis Fusani, quod ipse de anno 1627. vendiderat pro pretio scut. 17500. Marcello Sacchetto, sub pacto investimenti hujus rata in bona stabilia, loca montium, vel census, ad effectum multiplicandi usque ad summam scut. 14. mil. pro cautela emptoris. Cum autem postmodum per Congregationem Baronum in vim Bullae Clementinae, accedente etiam speciali chirographo ejusdem Urbani VIII. dicta terra Vallis Montanae vendita esset Principi Barberino, ex pretio restitutum fuit dictus census, cuius rata scut. 3. mil. investita fuit prius in alium censum, eoque deinde redemptio in 29. loca montis ad favorem dicti Garzonii, seu ejus haereditatis, sub duplici vinculo, primo scilicet ad favorem dicti Barberini emptoris, seu Principis Pamphili secundi emptoris, a Barberino causam habentis, & secundo ad favorem haeredum dicti Sacchetti pro multiplo, & respective evictione dicti casalis, ex cuius pretio ista pecunia proveniebat; verum Dux Ludovicus Sfortia praefati Alexandri ex filio nepos, tanquam cessionarius illorum de Scottis, aliorumque creditorum anteriorum praefata census impositioni, ex iudicio agitato contra indecentiam hereditatem jacentem dicti Garzonii, praefata loca montium tanquam anterior avocavit, deindeque pretendere cepit deleri debere dictum vinculum ad favorem haeredum Sacchetti, majus jus non habentium, quam idem Garzonius haberet; & introducta causa coram A. C. ab isto prodit sententia reis conventis favorabilis, super dicta petita delationis denegatione, introductaque per appellationem causam Rota coram Bevilacqua, datoque dubio, an sit locus delationi vinculi, ac proposito de mens. Junii 1666. nulla capta fuit resolutio, neque causa ulteriores habuit progressum, utpotè per concordiam sopita; unde propterea, ac cessant ulteriores dispositiones trutinam, & successivè non apertum Rota votum, efformari non potuit omnino maturum iudicium super hujus controversiae veritate.

Pro illa vero notitia, quae desumit potuit ex hac unica disputatione Rotali, in qua logo ego pro Sacchetti scribebam, mihi videbatur, justitiam ac probabilitatem istis potius assistere; licet enim Bulla in verbis mandet ex pretio castrorum, & bonorum, quae per Congregationem, non obstantibus fideicommissis, aliisque vinculis, vendi contingat, satisfieri Baronis creditoribus, iuxta ordinem eorum anterioritatis, & posterioritatis, prout de jure, perinde, ac si bona distracta ejusdem debitoris libera, & indifferencia essent, talique sit praxis Congregationis, unde propterea cessat illas difficultates, quae alias de stricto jure probabiliter cadere possent super aequali omnium concursu, non curata differentia temporis, sive aequalitate causae, seu temporis, in quo ipsi jus acquirunt contemporaneè in vim Bullae, dum prius de jure nullum jus habebant, ex iis, quae desuper deducta habentur hoc eod. tit. in Romana restitutionis pecuniarum disc. 78.

Nihilominus dicebam scribens in ista causa, id rectè procedere inter creditores indifferentes Baronis debitoris, quibus antequam Congregatio manus apponeret, & vincula solveret, nullum ius ad hujusmodi bona competebat, standibus fideicommissis, ob quae in proprietate non erant hypothecabilia, quasi quod Bulla, postquam remota essent vincula, ita fingeret pretium esse de bonis liberis debitoris a principio, quod ut dictum est, nisi expressè disponeretur, suas habere posset difficultates.

Secus autem, ubi agitur de iis creditoribus, qui ex particulari licentia, seu facultate Principis, cum fideicommissorum derogatione, jus quaesierat super ipsi bonis, proutquam Congregatio manus apponeret, atque removendo vincula, illa reduceret ad statum bonorum liberorum, & indifferencia, quoniam tunc rectè intrat conclusio apud feudistas receptissima, ac in foro indubitata, de qua Alich. & Urill. decis. 286. Franch. decis. 64. & 75.

75. Gait. de credito c. 4. questio 11. n. 382. Salgad. in Labyrinth. p. 2. c. 4. n. 40. & per tot. quod scilicet in bonis in libero commercio, ac in libera debitoris dispositione non existentibus, creditores habentes assensum a Principe, vel à lege, quantumvis posteriores, vincunt anteriores, quantumvis privilegiati, quoties privilegium non est tale, quod habeat vim affensu, & tribuat jus in ipsismet bonis prohibitis, ex ea clara ratione, quod cum hujusmodi bona non sint in commercio, non cadunt sub hypotheca generali, & consequenter creditores quantumvis hypothecarii, & anteriores, tali assensu contentes, reputantur tanquam chirographarii, nullum concursum habentes cum hypothecariis quantumvis posterioribus, ut deducitur hoc tit. dicto disc. 78. ac etiam pluries sub tit. de Regalibus ad materiam officiorum, in Romana pretii officiorum, & in Romana diminutionis pretii, & in aliis in proposito concursus super officis inter creditores habentes reservationem decreti, & illos, qui eo careant.

Adversus praemissa, duo dicebantur ex parte actoris, primo, quod ista procedunt in ipsis bonis, secus autem in pretium, quod eadem naturam non habet, sed dicitur de bonis liberis, & allodialibus, quia pretium feudum non est feudale, deducendo in specie super ista conclusione firmata per Rotam in Aprutina terra Montorii 2. Maji 1644. coram Peutingerio; & magis ad rem in specie concursus inter habentes, & non habentes assensum, Manente decis. 58. num. 1. & seqq. cum quo processum est in Romana pecuniaria sui concursus creditorum 15. Junii 1665. coram Emerix. Et secundo, quod eadem procederet, ubi non ad effectum dispositio Bullae baronum, per quam utpotè tollentur fideicommissa aliisque vincula, ita dicebatur etiam ab initio ad huc bona quaesitum jus ipsis creditoribus anterioribus, quasi quod Bulla operetur ut tunc potius, quam ut nunc.

Neutrum vero fundamentum habere videbatur substantiam, praesertim verò primum omnino fragile, nulliusque ponderis, licet enim vera sit dicta conclusio, de qua frequentes in aliis hoc eod. tit. quod pretium feudum non est feudale, sed reputatur de bonis liberis, & allodialibus, ob regulam, praesertim in particularibus receptam, quod pretium non succedit loco rei, quo tamen regula non intrat in feudis, quae receptum est importare universitatem, cadentem solum quaestione, an sit facti vel juris; sed hoc non obstante adhuc pretium succedit loco rei, ut ex text. feudal. in cap. ult. de feud. cognit. ubi Jacobin. Bald. Alvarot. & ceteri Franch. decis. 64. Rovin. decis. 45. n. 7. bene Merlin. lib. 2. contrav. 90. n. 34. & ceteri communiter. Adhuc tamen intrabat vera limitatio, ut id non procedat, quoties agitur de pretio retrahito ex re vendita de mandato iudicis, ad effectum satisfaciendi creditoribus, quoniam tunc illud sine dubio succedit loco rei, ex deductis apud Surd. decis. 206. & Franch. dicta decis. 64. & admittitur apud Manente dicta decis. 58. ubi datur haec distinctio, ac revera est conclusio in praxi absoluta, passimque recepta. Tum ex eo, quod non potest aliàs satisfieri creditoribus quantitas, assensum habentibus, quoniam aliàs creditores cum assensu regredi possent ad ipsam rem, unde propterea emptor regredi possit ad suum pretium, sive quod aliàs non invenirentur emptores, ideoque ubi ex facta iudicis emptor assensuratur ab hujusmodi molestiis, ita ut creditoribus cum assensu contentum non remaneat super ipsa re, indubitatum est, ad instar casus, in quo ipsa res consumpta sit 1. pretium ejus loco succedere.

Duplex etenim ratio tribui solet dictae conclusioni, quod pretium feudum non est feudale, & ex qua ad instar idem dicitur de pretio rei emphyteuticæ, & fideicommissariae, cum similibus, una scilicet, quia esse pro eadem re dare duplicatum feudum, unum in ipsa re, alterum in pretio, quod de jure non procedit, ut in specie habetur actum in Albanen. seu Pedamontana bonorum hoc tit. disc. 48. Et altera, quod pretium dicitur pecunia, & sic de rebus allodialibus indifferencia regulandis cum terminis generalibus, abique eo, quod tollant virtus assensuum, rectè operativi super ipsa re, contra emptorem, qui sibi impuget, sibi non consuluit, sed ejus pecuniam venditori sub tali periculo tradidit, ut ratiocinatur Manente dicta decis. 58.

Neutra ex his rationibus adaptatur casui, in quo alienatio fiat cum auctoritate iudicis, ut ex pretio creditoribus satisfiat, multoque magis ubi accedit auctoritas Congre-

gationis Baronum in vim Bullae transmittentis rem omnino liberam in emptorem. Non quidem prima, quoniam incompatibilis concursus ejusdem feudalis, seu fideicommissario qualitate in re, & pretio, procedit, ubi tantum esse potest penes eandem personam, seu in eodem genere sub eodem titulo, ut declarat in dicta Albanen. seu Pedamontana disc. 48. Ius autem ubi qualitas omnino tollitur à re, & transfunditur in pretium, ut in proxime allegata causa, ac etiam in Romana annui redditus disc. 42. hoc pariter titulo. Minusque altera, nedum ob supradictam rationem circuitus, militantem ubi venditio fiat cum auctoritate iudicis ordinarii, ob quam emptor, quamvis sub publica hasta, de jure non redditur tutus à creditorum hypothecariorum molestiis (praeterquam ubi ex stylo, rationabiliter inducto, & ad totum mundum extendendo, hujusmodi effectus sequeretur, ut in perlicue Europae partibus, & tribunalibus servatur.) Sed factum est auctoritate Congregationis Baronum, quae ad praesertim Bullae Clementinae, tollit omnia vincula ab ipsa re omnino libera transiente in emptorem, eaque inserta in pretium, & fortibus, ubi accedit etiam, ut in praesenti, speciale chirographum Papae, ita disponens, ita enim absolutum remanet, pretium in omnibus succedere loco rei, atque in illud transferri omnia ejusdem rei vincula, ut in specie venditionis factae in vim Bullae Baronum, firmatur in Romana Salyiani coram Peuting. decis. 4. & 66. part. 11. recent. & quarum secunda est etiam repetita, post Salgad. in Labyrintho decis. 96. ideoque dicta distinctio inter rem, & pretium in his terminis nullum penitus habet fundamentum.

Et quamvis ex dict. decis. 58. Manente, dicta distinctio canonizari videatur in d. Romana concursus 15. Junii 1665. coram Emerix, attamen id ibi non omnino mature dicitur, sed vel obiter, vel ad suprabundantiam, cum illius resolutionis fundamentum contra creditores habentes assensum, consisteret in eo, quod ageretur de emphyteuti, merè hereditaria, jure allodialium regulanda, non obstante prohibitione alienandi, ac etiam hypothecandi, utpotè respiciente favore domini directi, ob intercessum laudemiorum, quod an subsistat, nec ne, habetur particulae actum in eadem causa in sua materia sub tit. de emphyteusi; prout quamvis pariter eadem distinctio in proposito concursus super pretio officiorum deducatur in Romana pretii officiorum 27. Novembris 1658. & 17. Novembris 1659. coram Bevilacqua, adhuc pariter fuit aequivoce, bene agnitus ab eadem Rota in Romana concursus creditorum 10. Junii 1661. Coram Cerro, & in aliis, quamvis ex aliis motivis dictae resolutiones essent probabiles, ut habetur actum in eadem Romana pretii officiorum sub tit. de Regalibus ad materiam officiorum.

Alterum erat actoris fundamentum deductum ex Bulla Baronum, tollente omnia fideicommissa, aliisque vincula, unde propterea pro eo scribentes dicebant, ista bona possessa per Barones, non obstantibus fideicommissis, quinimo etiam prohibitionibus resistentibus à constitutionibus apostolicis Sixti V. Clementis VIII. Pauli V. & Urbani VIII. super alienatione jurisdictionalium, redacta esse ad instar bonorum allodialium, & indifferencia, ideoque ab initio accidisse sub hypothecis, allegando in id tanquam specialem auctoritatem Merlini de pignori. lib. 2. tit. 1. quest. 11. num. fin.

Verum, reflectendo etiam ad veritatem, istud fundamentum videbatur magis fallax quam primum, quoniam omnino verius videtur, Bullam praedictam nullum tribuere jus creditoribus ab initio super ipsis bonis, sed tantum eos admittere ad pretium, postquam Congregatio manus apposuit, ac vincula subsistit, & sic operatur ut nunc, non ut tunc, ex iis qua plenè in proposito deducta habentur hoc eod. praesertim in Romana restitutionis pecuniarum de Casfarellis disc. 78. & in Romana dotium de Comitibus disc. 82. quae compendiosè deducebantur etiam in ista causa, nullatenus curata à auctoritate Merlini de pignori. quoniam revera hic author non descendit ad hos terminos, ac distinctiones, neque articulum examinat, sed abique auctoritate vel ratione, simpliciter refert praxim, prout nudi facti est, quod scilicet bona Baronum quamvis feudalia seu fideicommissaria, venduntur per Congregationem ad instantiam creditorum, non examinando quomodo id sequitur; & nihilominus, abique praedictio gravitatis, & doctrinae istius authoris, obfervabam rectè illi congruere posse ea, quae de ipsomet, atque de Doctore juris Congrecolis non versantibus in majoribus Tribunalibus Sacri Consilii, & Ro-

gia Camera Summaria, habentur circa notitiam feudaliu in Panormitana successione feudorum dicitur 13. & in aliis hoc edidit, quod scilicet doctor exterus, in Curia, presertim vero in Congregatione Baronum non bene versatus, quamvis alias doctissimus, ad quantum iudicium super huius Bullae interpretatione non de facili dare potest, unde intrare videtur conclusio de non deferendo dictis Doctorum super consuetudinibus, & aliis quae facti sunt, atque cum illa consideratione procedendum est in metiendis doctrinis, ac Doctorum auctoritatibus.

Ita erant fundamenta, cum quibus, retento praesupposito, quod haec castra, & bona essent fideicommissaria, & consequenter quoad sortem, seu substantiam non caderent sub hypothecis contractis per gravatum, ego in huius causae defensione proponebam, atque inspecta etiam veritate, credebam istam omnino assistere huic parti.

- Alter vero eisdem partis, doctus, & bene fundatus Advocatus, de statu causae melius informatus, utpotè illum defendens in praecedenti instantia coram A. C. in qua non scripti, agnita forsitan difficultate, quod hoc praesuppositum non iustificaretur, cum absque dubio ad id non sufficeret dicta Apostolica derogatio, ex triplici vera propositione, una quod huiusmodi facultates obtinere ad maiorem cautelam, non probant, nec firmant statum; altera, quod verba quae praesupponunt, non inducant dispositionem; & tertia, quod etiam explicita confessio existentiae fideicommissi, illud non probat, si revera de eo non constat, quia non potest possessoris credulitas, vel opinatio inducere fideicommissum, ubi non adest.

Procedebat per diversam viam, negando scilicet in dictis anterioribus sine assensu hypothecam super huiusmodi terra, seu castro, vel qua ageretur de feudo, & consequenter intrare prohibitio contenta in cap. Imperialem, de prohib. feudi alienat. per Federic. vel qua obstatent dictae Constitutiones Apostolicae Sixti V. Clementis VIII. Pauli V. & Urbani VIII. super prohibita alienatione; aliaque contradiatione bonorum iurisdictionalium sine beneplacito Apostolico; verum haec via videbatur periculosa, siquaeque fundamenta erant parum tuta; quatenus enim pertinet ad primum deductum ex qualitate feudali, & successivè ex dicta Imperialem, & factum non assistebat, quia non constabat de aliqua investitura probante dictam qualitatem in dubio non praesumendam, iuxta plenè firmata per Rota decif. 93. par. 6. recent. & habetur satis frequenter actum in aliis hoc tit. Admissa enim illa feudalitate, quam ex consilio 82. Abbas, & ex voto Robufferii, ac aliis plenè, & doctè probat Spadon. l. lib. i. adhuc tamen, ut sapientè dictum est, id percutit illam impropiam, & remotam feudalitatem, quae denotes huiusmodi castra, & bona iurisdictionalia, in Baronibus, & Dominicellis originariè provenisse ex concessionibus Sedis Apostolicae, ipsius alto Dominio, Superioritate, ac Regalibus reservatis, & sic ad tollendum purum allodium, non autem ad alios effectus verè, ac rectè feudalitatis, circa restrictam successione, prohibitam alienationem, & servitii obligationem, cum similibus.

Et quoad prohibitionem resultantem à Constitutionibus Apostolicis, per quas, ut in aliis pluries advertitur, ad effectum alienationis propriae vel improprae, bona iurisdictionalia quamvis allodialia, feudalibus exaequata videntur, cum illa pereunt alienationes, intelligendae veniunt de propriis, non autem de impropris, & consequenter prius quam ederentur aliae moderniores Constitutiones, ille non comprehendunt impositiones censuum, & multo minus simplices hypothecae; atque modernae Constitutiones non respiciunt praeterita, ut saepe firmavit Rota, & praesertim habetur decif. 211. par. 5. recent. & in dictis decif. 4. & 66. par. 11. quarum secunda repetita est post Salgad. in labyri. decif. 96. cum aliis ibi deductis; unde propterea, quando dicta fideicommissa in facto non subsisterent, reflectendo ad veritatem, satis dubitabam de iuribus huius partis, quae e converso mihi videbantur esse in tuto, ac omnimodam probabilitatem habere, quando dictum fideicommissorum praesuppositum subsisteret. Subsequuta vero concordia subsistit occasione ulterioris disputationis, in qua id mauritius discussi potuisset, istius vero praesertim causae occasione expertus sum, quantum causarum directioni profint congressus, qui ante disputationes, pro eadem directione, ex laudabili stylo habebant.

ROMANA DOTIS DE CAESARINIS PRO PRINCIPE SABELLO CUM DUCE CAESARINO.

Causa disputata coram A. C. non resoluta.

De eadem materia discursus praecedentis, an, & quando creditor teneatur recipere creditum ex pretio vinculo, & quatenus cogi possit, an habeat actionem contra debitorem ad id quod interest pecuniam esse liberam.

S U M M A R I U M.

- 1 De cautela ut si creditor cogatur ad praestandam cautionem, teneatur debitor refundere creditori interesse.
- 2 Facti series.
- 3 Depositum quando vim habeat solutionis.
- 4 An dicta cautela possit Principi derogare.
- 5 Principi, & quando sit replicandum, & interim in executione suspendendum.
- 6 Quando cautela, seu pactum de quo nu. 1. non suffragetur creditori.
- 7 Vendens voluntariè, qui per Congregationem Baronum cogi poterat ad venditionem, dicitur vendere coactus.
- 8 Deducitur pro veritate distinctio, cum qua intelligenda venit conclusio, an dictum pactum per Principem tolli possit.

D I S C. XCIX.

Obsequentem usum chirographorum, de quibus saepe in aliis hoc tit. in venditione praesertim bonorum Baronum, inolevit (morsiam in Urbe primo auctore) cautela in contractibus, qui sunt cum castro, vel casaliu possessoriis, ut pecuniam, quam ad censum, vel cambium recipiunt, omnino liberam, & à quocumque vinculo exempta restituerentur teneantur, cum pacto, quod in eventum in quem ex factis, & auctoritate, etiam suprema Principis, vel cuiuscumque alterius superioris, cogereatur illam vinculum recipere, teneantur debitores, de aliis eorum bonis solvere totum id quod interest tale vinculum non adesse, quae cautela prodiit ex deductis per Franc. decif. 200. ubi addit.

Cum autem dicta cautela adhibita esset in contractu in quo per Principem Sabello ad favorem Ducis Caesarini, pro pecunia proveniente ex dote Ducissae Caesarinae praefati Principis filiae, atque eodem Duce, aliique creditoribus in Congregatione Baronum urgentibus hodiernum Principem debitorem filium, hic ad evitandum majus damnum ex subhaftatione resultant, illamque praeveniendo, ut urgentibus creditoribus satisficeret, castrum Ariceae vendidit Principi Chisio pro scutis 358. m. praevio chirographo Papae, per quod, communicatis Congregationi Baronum facultatibus ad formam Bullae baronum, praecipitur, ut creditorum cogatur in eorum satisfacionem recipere dictum pretium cum consuetuo vinculo cautionis restituendi creditoribus anterioribus, vel posterioribus, sive emptori in causa evictions, & molestiarum, & in casu non praesertim cautionis, facienti ejus loco investimentum in loca montium huiusmodi vincula habentium, cum totali liberatione debitoris à quocumque alio supplemento, vel molestia, non obstante cautela, & pacto superioris narrato, cui respectu creditorum, qui in Congregatione Baronum comparuerant, expresse derogatur.

In executionem dicti chirographi interpellato Duce ad suum creditum recipiendum, eoque in termino per chirographum praefixo non comparente, facto deposito, egit Princeps coram A. C. contra Ducem ad faciendum instrumentum quietantiae, aliàs videndum mandati fieri ex officio; Et ego pro Principe scribens, dicebam locum esse petitorio, quia depositum, praevia creditorum contumacia factum, habet vim solutionis, & pro solutione habetur, ad text. in l. obsequatione, ubi glof. & DD. C. de solutionibus, cum concordantibus, per Cencium de Consensu quae 111. num. 53. Rota in Romana fructuum dotis 28. Januarii 1661. Perusino, de qua sub tit. de dote.

Nec obstat dicebam pactum recipiendi pecuniam liberam, & absque aliquo vinculo, unde depositum vinculum cum conditionibus, & vinculis extrinsecis, de iure non suffragatur, ad notata in eadem l. obsequatione, cum deductis per

per Cencium supra citatum, nu. 28. late Pratus observ. 25. & seq. Giurb. decif. 87. quia pacto derogatum jam fuerat per chirographum Papae, de cujus potestate in tollendo jus tertii, ac derogando pactis, & conventionibus, (quidquid antiquiores dubitaverint) hodie non ambigunt, ex deductis per Gabr. de iure quae 10. tollendo, q. 1. & latius per Galeotum responsio Fiscalis 23. ex n. 60. & 256. & Capyc. Latr. decif. 188. n. 110. & seq.

Dicebatur pro parte Ducis, injustam esse dictam derogationem, nulla concurrente iusta causa publicae utilitatis, cum ipse alias non contraxisset. Verum ultra replicationem, quod iudicis partes non sunt cognoscendi, an Princeps bene vel male fecerit, sed solum sunt in Principis praecipis exequendis, cum se gravatos sentientes adire debeant eundem Principem pro moderatione, praesertim ubi est praesens, cum eo solum absente cadat inspectio, an ei sit replicandum, ac interim in ejus mandatis exequendis suspendendum, quod probabilibus affirmant cumulatè per Capyc. Latr. decif. 190. n. 23. & in dies praedicti videmus, praesertim per V. Regem, & Collaterale Consilium Regni Neapolitani, quia Rex semel, & bis replicatur, ac interim in ejus mandatis exequendis suspendendum.

Replicabam etiam, non adco exorbitantem atque à ratione extraneam videri debere dictam derogationem, tanquam restrictam ad eos solos creditores, qui Congregationem Baronum jam adierant, quibus proinde nulla injuria, nullumque praedictum fieri dicebatur, quia si debitor non praevenerit, eadem Congregatio manus appouisset, atque ad venditionem eorumdem bonorum, iuxta eorum instantiam processisset, non potuissent eandem solvendi formam ex dispositione Bullae, & inconcussio stylo Congregationis evitare, unde sibi pateat via, quam elegerunt, & per cuius viam electionem, renuntiasse vixit pacto in casu voluntariae solutionis per debitorem faciendae, ad instar habentis ex pacto facultatem capiendi bona debitoris propria auctoritate, quod si iudicem adire, censetur pacto, & facultati renuntiare, ideoque ad partis citationem, aliaque acta judicialia servanda tenetur, Mantice de tacit. lib. 11. tit. 5. n. 19. Rovit. prag. 1. de conservat. n. 10. Greg. decif. 105. n. 13. & alii late deducti in Romana Vineae 7. Junii 1647. coram Corrado 73. par. 10. rec. ubi concordantes.

Neque huiusmodi venditio, & respectivè solutio, uti facta non praecedente subhaftatione, & praefixa coactione, dici potest voluntaria, quia cum stante creditorum recursu, ad horam cogi possit, coactè fecisse dicitur, praeveniendo id, pro quo coactio imminerebat, ut generaliter Greg. decif. 227. n. 11. & 236. n. 3. Mantice, dec. 313. n. 11. Et in terminis specialibus, quod vendens cum chirographo communicante facultates Congregationis, quibus creditores adierant, dicitur vendere coactè, ita ut actus venditionis reputetur casus fortuitus proveniens à facto Principis, ac propterea non inretret aliqua actio ad interesse, habetur apud Cavaler. dec. 612. n. 46. & 618. n. 20. ac etiam admittitur apud Benard. dec. 401. & 482. & in Urbevetana Bonorum 13. Maji 1652. coram Danozetto.

Hec sunt, quae in dicta causa dicebantur; ad veritatem tamen, ita mihi distinguendum videbatur, quod quando ageretur de solutione recipiendae ab eodem debitore, cum quo initium est pactum, fatebar praemissa mihi non satisfacta, atque derogationem aliquam exorbitantem videri, quoniam ille creditor, qui pecuniam liberam habebat, alias non dedisset, nisi liberam recepturus, ideoque asperum videretur, ut qui dedit decem, tantumdem receiveretur, cogi debet recipere quinque, praesertim ubi praevidentur casum, si vi expresse pro vidit cum cautela, sine qua animum declaravit nolle alias contrahere, quoties tamen alias quam per venditionem bonorum per viam iudicalem, potest sibi esse consultum, ut in Romana dotis de Angullaria, & in aliis hoc tit.

Neque praetextus recursum ad Congregationem, sufficientem executionem praebere videntur, quia nisi pactum esset verificabile, aliàs quam in casu voluntariae solutionis, illud remaneret de ventis, cum nunquam debitor voluntariè solveret, unde sequeretur, creditorem non posse alias morosum debitorem urgere mediante suorum bonorum subhaftatione, per quam licitiores pretium non nisi cum dicta cautela offerunt, quod iudicem absurdum esse dicit, in hoc enim verus effectus pacti, quod si per subhaftationem cogitur creditor rei subhaftandi pretium ius vinculum recipere, actionem habeat ad quanti interest vinculum non adesse contra debitorem, ex cuius mora, & culpa creditori huiusmodi

modi damnum sentire cogitur, quia si datam fidem implevisset, & promissam solutionem debito tempore, ut tenebatur, fecisset, ad huiusmodi actum non fuisset eventum.

Secus autem in casu, de quo agebatur, quia stantibus fideicommissis, & primogeniis hodiernis, Principes iure proprio dictum castrum, aliaque bona possident, defuncti debitoris pacta servare, vel debita solvere ex iuris dispositione non teneantur, neque creditores aliquam contra ipsum habent actionem, nisi ea sibi gratis concederetur ex ejusdem Principis indulgentia resultant à Bulla Baronum, igitur asperum videri non debet, quod idem Princeps, qui ut creditoribus gratiam faceret, possessorem contra iuris dispositionem in toto gravat, cum in aliquo relevet. Et quemadmodum creditores approbant eisdem Principis potestatem derogando fideicommissis, investituris, & pactis majorum, ex quibus possessorem nullatenus ab eis cogi posset, ita eandem potestatem improbare non debent in eo, quod est longè minus, ex regula quod quisque juris & c. cum non minus exorbitans una derogationis species, ac altera videri debeat, unde libenter possessor iure proprio, a seorsum praestaret super utriusque derogationis inefficacia. Ideoque attentè rationes considerando, non intrat illa exorbitantia quam de facili vulgus primo aspectu credit.

Et licet respectu crediti, de quo agebatur, istae rationes cessare viderentur, quia erat creditum pro filia dotanda, consequendum à successore, etiam sine beneficio Bullae Baronum, ex dispositione iuris communis in auctoribus quae, Cod. commun. delegatis, replicabam tamen, beneficium dictae authenticae prodesset, ut successor dotem folvere teneatur ex iuris dispositione debitam, non autem uridem obligatus maneat servare specialia pacta, & conventiones habitas cum eo, cuius non est haeres; dos enim per fideicommissarium solvenda est, non de suo, sed de bonis fideicommissi, quae, ut solutio sequatur, opus est vendere, & venditio non nisi iuxta hanc formam sequi potest, cum omnes emptores nisi velint consilium esse de pretio, igitur nulla facta est iniuria, praesertim quia dotis consuetudine natura est, ut investita maneat, neque sit de pecuniis expendibilibus in libero usu, & commercio existentibus, consequenter nihil deperire videretur ita investiri. Et cum hac distinctione cessabat obiectum, dissolutio verò matrimonii per mortem Ducis subsistit occasione ulterioris disputationis.

ROMANA FIDEISSIONIS PRO ANTONIO, ET CAESARE DE GAETANIS, CUM PAULO MACCARANO.

Causa resoluta per Congregationem Baronum contra Gaetanos.

Bulla Baronum an procedat, ubi Baro est fideiussor, obligatus tamen tanquam principalis, principaliter, & insolidum ab initio.

Eadem Bulla an deroget fideicommissis consistentibus in iuribus, & actionibus. Et an successori Baronis possidenti castra, & bona per Baronem possessa, detur retentio pro creditis propriis ad impediendam executionem.

Congregatio Baronum an se ingerat contra bona libera Baronum, in quibus nullum adest fideicommissum, vel aliud vinculum, cui derogandum sit.

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Fideiussor, qui se obligavit tanquam principalis, & insolidum, habendus est pro correo, & principali debitore.
- 3 Distinguntur plures casus, ex quibus resultat, an Baro pro alio se obligans dicatur fideiussor, non cadens sub Bulla Baronum.
- 4 In odiosis, & exorbitantibus factum non venit sub nomine veri.
- 5 Congregatio Baronum apponit manus etiam in bonis liberis, & non subjectis fideicommissis.
- 6 Quando procedere debeat, vel ne canonizatio crediti per iudicem ordinarium, ut Congregatio apponat manus.
- 7 Bulla Baronum an habeat locum in iuribus, & actionibus.

8 De confusione actionum resultante in creditore succedente debitori, vel e contra remissive.

D I S C. C.

Um Mutius Gaetanus accessisset eidem Societati officii contracte per Episcopum Laurentium de Maximis, ad favorem Pauli Maccarani, hic obsecro mandato executivo contra bona hereditaria dicti Muni defuncti, petit in Congregatione Baronum, ad formam Bullae Clement. VIII. nuncupatae Baronum, destinari Commisarium pro exequenda, & subhaestanda medietate castris Turris possessi per Antonium, & Caesarem filios dicti Mutii, qui illius reosessor fuerat, pro qua exequutione impedita, duo per reos conventos opponerentur, primo quod istud debitum tanquam fidejussorium non caderet sub dicta Bulla, ideoque licitum esset excipere de fidei commissio pro Scipionem a- unum ordinato: Et secundo, quod in omnem eventum com- peteret eis retentio pro quibusdam creditis anterioribus, va- lorem dictae medietatis aborrentibus, praesertim pro credi- to scilicet. 10. m. quod Lavinia Gaetana consequi debebat a di- cto Scipione Domino, & priori possessore dicti castris, quae scilicet. 10. m. relicta fuerant dicto Mutio ejusque filiis, ad quom- tum favore factus erat locus dicto credito ex fidei commissio particulari.

Assumpta igitur super his disputatione in Congregatione praedicta, quatenus pertinet ad primum punctum, quod Bulla non caperet debitum fidejussorium, scribens pro dictis Caesare, & Antonio, deducebam illa eadem fundamenta, quae deduxeram in Romana, seu Perusina pro Comite Montemellino hoc eodem tit. disc. seq. Verum casus non erat idem, cum ibi Baro accessisset ex intervallo, debito per plures annos antea contractu cum privatis, ita ut dici non posset, creditorem iniunctum Bullae, sequutum esse fidem Baronis, in praesenti autem ab initio Baro se obligaverat tanquam principalis, principaliter, & in solidum, unde propterea scribens pro creditore dicebam, neque esse in casu quaes- tionis, quoniam licet pecunia ad societatem habita, tota pervenisset ad Laelium, qui in effectu censendus erat principalis debitor, Mutius vero fidejussor, attamen id pro cedebat in- ter se ipsos, ad effectum, ut ille ab illo relevandus veniret, non autem respectu creditoris, quorum fidem aequè principaliter creditor sequutus erat, ex deductis per Gregor. & Add. dec. 167. 4. 45. & 564. Ad den. ad Burat. dec. 674. Rot. dec. 153. num. 6. & sequent. part. 2. divers. dec. 77. part. 11. re- cent. & alias passim, cum fir propositio quotidiana, & recepta, cui innixa Congregatio, ita non multum disculso articulo iudicavit, non curatis distinctionibus ut infra per me traditis, quas reputavit Advocatorum subtilitates.

Verum resolutio non placuit, stante Bullae praedictae exorbitantia, quodque ubi agitur de debito in substantia alieno, & fidejussorio, cessent omnes illae rationes, quae dictae Bullae dispositionem ab irrationabilitate, ac nimia exor- bitantia salvare possunt, ut in dicta Romana seu Perusina disc. seq.

Ideoque, juxta ibidem deducta, procedendo cum illis, quae per DD. tradi solent ad conciliationem text. in l. Seja §. fin. ff. ad Vellejan. & l. si fenebris pecunia, C. ad Vellejan. de quibus omnibus latius & melius Roder. de annuis reddit. part. 2. quae §. 5. ex num. 21. laudatus per Rovit. prag. 1. ad Vellejan. num. 10. plures casus distinguendos esse dicebam; Aut enim ipse Baro solus contrahit debitum tanquam pro- prium, & principali nomine, & tunc, licet id agat in gra- tiam alterius, cui pecuniam acceptam det, ita ut in effectu alienam suscipiat obligationem, attamen hoc ad creditorem inspicere non pertinet, nisi constet hunc fuisse colorem quaes- tum ad legem fraudandam, juxta terminos text. in d. l. si fenebris.

Aut e converso debitum contractum est cum solo priva- to, deindeque ex intervallo accedit Baro, ab initio non con- templatus, sed accidentaliter, puta in locum fidejussoris de- mortui, juxta casum de quo dicto disc. sequenti, & tunc ab- solutum videri dicebam, etiam cum sensu veritatis, Bullam non intrare, cum nulla fibere videatur ratio, quae id con- grue studeat, ut ibi probatur.

Aut demum agitur de casu (qualis erat iste) quod per Baronem, & privatum principalem debitorem, eodem tempore obligatio contracta esset, & tunc si contractus esset ab initio cum utroque aequè principaliter initus, ita ut

ambo essent correi, probabilius dicebam Bullam intrare, quia Baro dicitur etiam debitor, solumque in materia pro- hibita debitari potest de medietate, in qua unus reus dicitur alterius fidejussor, ex deductis per Roderic. ubi supra, sed si inito contractu cum solo privato tanquam principali debitor, deinde eo jam perfecto, accedat Baro tanquam fidejussor, alienam expresse suscipiens obli- gationem, tunc quamvis iste se obliget, tanquam principa- lis, principaliter, & in solidum, unde reputatur etiam po- tius correat, quam fidejussor, attamen naturaliter & de factis, est verè fidejussor alienam suscipiens obligationem, idque creditori innoscit, solumque ex legis fictione repu- tatur jure principalis debitoris, ad tollendum benefi- cium extensionis, aliaque fidejussori competentia, quae huic denegantur, & sic est principalis debitor, fidus, non verus.

Unde dicebam intrare conclusionem, quod in exorbi- tantibus & odiosis, fictum non venit sub nomine veri, ex deductis per Mascard. de Statutorum interruptione conclus. 10. num. 1. cum sequent. diciturque distinctionem bene ponderat Laurent. de Pinu conf. 71. num. 3. & 4. ubi conside- ratur, an creditor cum utroque infimul contracterit tan- quam cum duobus reis, vel ubi ex facte contractus patet, unum esse principalem, alterum verum effectivè fidejussor- em.

Verum in contrarium urgere videbatur consideratio, quod creditor aliis non contraxisset, quodque ita utrius- que fidem principaliter sequutus est, non contractus cum privato, nisi etiam Baro cum coequali obligatione accessisset, ac etiam quia sepe Barones & Magnates, hono- rificentia gratia, famulos, vel alios privatos supponere solent principales, ipsi vero ostendunt se accedere tanquam fidejussores, unde casus non erat ab aliqua difficultate alienus, licet rationes ponderatae disc. sequent. viderentur pon- deratiores, ubi verè debitum constat non esse in causam propriam.

Motivabant aliqui ex iudicibus, inanem esse istam quaes- tionem, dum non constabat de fidei commissio adhuc non exhibitio, unde cum castrum esset liberum Mutii, ita ut non ageretur de exorbitanti derogatione fidei commissi resul- tante à Bulla Baronum, nil interesset, an debitum esset proprium vel fidejussorium; Haec autem difficultas de faci- li sublata fuit ex factis, ob dicti fidei commissi exhibitio- nem; Dicebam tamen ulterius, quod cum Congregatio praedicta erecta esset pro executione dictae Bullae, & ad re- movenda impedimenta alias de jure obstantia, idcirco, istis cessantibus, non erant partēs Congregationis in ista causa ferendi cum ea manu Regia, & potentialis autori- tate, cum qua ipsa in vim dictae Bullae procedit, sed quod creditor adiret iudicem ordinarium, ex recepta juris regula, quotidie in Signatura gratia admittis, quod locus non est remediis extraordinariis, ubi consilium esse potest cum ordinariis.

Atque inspecto tenore Bullae motum fuisset considera- bile, sed non habitum in consideratione, propter inconcul- sam observantiam, quoniam etiam ubi non adfuit fidei- commissio, vel alia vincula, adhuc in bonis Baronum Con- gregatio manus apponit, atque ultra rationem observan- tiae, cum qua solum processum fuit, ponderabam quoque alteram à priori, quod castra & bona jurisdictionalia per Constitutiones Apostolicas vendi, atque in alium transferri non possunt sine benedictione Apostolica, unde propterea iudex ordinarius exequutionem consummare non potest, merito faciendam à Congregatione ad id habente sufficien- tem auctoritatem, ob beneficium generale, quod ex ea- dem Bulla Clementina in se dicitur, quando Congregatio vendit.

Quo verò ad punctum retentionis, duo erant objecta, unum quod ad formam ejusdem Bullae Clementinae, credi- tum canonizari prius debeat per decretum iudicis ordina- rii, & alterum, quod cum illud creditum competeret ex causa fidei commissi prius possessi dicebatur; Neutrum ve- rò subsistere videbatur, non quidem primum, quoniam canonizatio iudicis ordinarii requisita est ad effectum agendi, seu petendi executionem à Congregatione, non autem excipiendi, & pro retentione; Si enim receptum est, excipiendo posse deduci dispositionem dictae Bullae, quoque cum iudice, quamvis illius exequutio priva- tive competet soli Congregationi, multo magis in eadem excipiendo id fieri poterat, atque responsio admittis fuit prout & altera, quod ex aequitate, quinimo etiam de juri- cent-

censura, atque ad evitandas inanes expensas, proceden- dum non est ad exequutionem, postea pretium exinde re- trahendum, totum liberari deberet quotiesforti tanquam cre- ditori anteriori.

Et circa alterum objectum fidei commissi, dicebam, & Congregatio tunc, licet non formiter disculso articulo, admittit, Bullam loqui de castris, aliique bonis stabilibus, sub quorum nomine in odiosis & exorbitantibus non veni- ant jura & actiones, ac nomina debitorum, ex eisdem fundamentis, quae deducta habentur pro Maximis contra istosmet de Gaetanis hoc eodem tit. disc. 92. super puncto, an Bulla comprehendat loca montium, ex ibi deductis.

Motivabatur etiam, quod cum Mutius, tanquam haeres ejus patris debitoris evasisset debitor sui ipsius, qui haeres dictae creditricis, ob incompatibilitatem inducitur effectus debiti solutio, deducta ex confusione actionum, unde propterea fidei commissi non competebat amplius antiqua hypothecha, utpote pro solutionem extincta, sed solum com- petebat actio personalis pro restitutione, proindeque fidei- commissarii remanebant posteriores quibuscumque hypo- thecaris, qualis erat actor: sed facile fuit hoc objectum re- movere, quoniam hujusmodi ficta solutio, facta casu resti- tutionis, apta non est ad caudandos effectus solutionis verae, ex iis, quae in hac eadem causa habentur deducta in sua ma- teria sub tit. de credito, & videtur conclusio vera.

S U M M A R I U M,

- 1 De fidejussore obligato in solidum, an dicatur debitor ad effectum Bullae.
2 De solutione facta pro debitorem, ex pluribus causis, in quam causam referri debeat.
3 Ubi agatur de hac Bulla in hoc Supplemento.

ANNOT. AD DISC. C. & seqq.

Ad istos discursus conferunt ea, quae inter verum fidejussorem, qui accessorii tantum se obliget, & illum, qui se constituit principalem correm, habentur eod. tit. de credito disc. 97. & seq. eodemque tit. de credito disc. 43. & seq. agitur de materia contenta in disc. 102. in quam scilicet cau- sam referenda sunt solutiones. Et super disc. 103. de iur. occa- sio ulterius disputatio.

De hac eadem Bulla Baronum agitur etiam in hoc Supple- mento, disc. 118. & 119. & 126.

ROMANA SEU PERUSINA CENSUS PRO COMITE ADRIANO MONTMELINO CUM CECILIA DE PUTEOBONELLIS, ET ALIIS.

Causa pendet in Congregatione Baronum.

An Bulla Baronum locum habeat pro debitis, in quibus Baro est solum fidejussor, ita ut privatus non Baro sit debitor principalis.

S U M M A R I U M,

- 1 Facti series.
2 Bulla Baronum an odiosa, vel favorabilis.
3 Sub nomine debitoris an veniat fidejussor.
4 Partes literales Bullae, in quibus sentire videtur de debito principalis fidejussorio.
5 De ratione ob quam edita fuit Bulla praedicta.
6 Et quae ratio illam salvet ab exorbitantia & irrationabilitate.
7 Non debet Bulla trahi ad debita dissipatoria & sine probabili causa contracta.
8 Fidejussor, qui se obligavit tanquam principalis, principaliter, & in solidum, habetur pro correo, & debitor principalis.
9 Declaratur dicta conclusio, & distinguuntur plures casus, in quibus Bulla capit fidejussorem ita obligatum, & quando non.

D I S C. C I.

Impositus fuit per Francicum Cantucium nobilem pri- vatum Perusinum, de anno 1642. census scilicet 55. pro forte fe. mille ad favorem Caeciliae de Franchis, nuptae Alex- andro Puteobonello, sub accessione Marcelli, & Petri Ja-

cobi ejus fratrum, sub pacto subrogandi novum fidejussorem in casu mortis alicujus ex praedictis, & de anno 1643. fratres de Rastellis, cum obligatione dicti Camuccii, pro quo etiam dicti ejus fratres accesserunt, & cum eadem obli- gatione subrogandi novum fidejussorem, alium imposue- runt censum ad favorem ejusdem Caeciliae scilicet. 99. pro forte scilicet. 1820. atque factis casu mortis Petri Jacobi, Francis- cus praedictus judicialiter pulsatus ad subrogandum ad for- mam suae obligationis alium fidejussorem in locum demortui, de anno 1646. curavit dictis obligationibus accedere Comitem Adrianum Montemellinum Dominum castris Montis Gualantri, contra quem tractu temporis Caecilia mandatum executivum obtinuit ab A. C. tam pro fructibus quam pro ipsa sorte, ad effectum deponendi pro implemen- to contentorum in instrumento censuali, illoque exhibito in Congregatione Baronum, ab ista ad formam Constitu- tionis Clem. VIII. quae vulgò Bulla Baronum nuncupatur, obtinuit deputari Commisarium pro dicti castris fisco, ad effectum exinde ad ejus subhaestationem procedendi, non obstantibus investituris & fidei commissis, quibus illud sub- jaceret, ad favorem filiorum & descendentium ejusdem Comitis, in quorum praedictum, de jure absque dubio, illud hypothecari non potuit.

Quia verò non agebatur de praedictis Baronis, seu Domi- celli debito proprio, in cuius calu vanum fuisset dictam exe- cutionem ac subhaestationem impedire, sed de debito alieno, & obligatione fidejussoria, assumptus fuit disputandus hic punctus, adhuc novus & indecussus, an scilicet Bulla praedicta locum habeat pro hujusmodi ariis alieni speciei, licet enim de facto plures Baronum, & Domicellorum cre- ditores, ex pretio castrorum per ipsam Congregationem satisfacti essent, quamvis debitum quoad ipsos Baronum esse fidejussorium, nihilominus id contigit, quia nemo hac difficultatem excitaverat, unde propterea nunquam de hoc formiter disputatum fuit.

Scribens igitur pro Montemellino, defensoris opinio- nem negativam, illud in primis praemittebam, quod licet Rota antiquior dec. 36. part. 5. recent. dixerit hanc Bullam favorabilem, attamen ipsa Congregatio nunquam talem propositionem admittere voluit, ut praesertim haberet de- ductum hoc tit. ad hanc eandem materiam hujus Bullae in Romana pro creditoribus Marchionis Pallavicini disc. 74. & in aliis, quod insinuabam sentisse quoque Rotam moder- nam in Romana fidei commissi 6. Junii 1654. Veropio, & in Romana donationis 24. Januarii 1659. Cerro, de quarum utroque casu habetur pariter sub hac eadem materia & titulo disc. 84. & 85.

Et merito, non solum ob ejusdem legis exorbitantiam, sed etiam ex constitutione 117. Urb. VIII. ejus moderato- ria, dum in §. 2. in principio dicit per verba praefata, justum, rationale, ac legitimum consensum esse, ut supreme reser- vatorum voluntates, contractus, investiturae, aliaeque dispo- sitiones suum effectum sortiantur; Ergo à contrario sensu, in- justum, irrationabile, & legitimum contrarium est, ut de- struantur, ut etiam habemus in translatione personum, quae ante constitutionem ejusdem Urbani VIII. tales trans- lationum facultates modificarent non reputabantur adeo odiosae, ob possibilem praemortuum translantarii ante transferentem, hodie reputantur ob dictam constitutionem casuales declarantem.

Et licet in d. Romana creditorum de Pallavicinis disc. 74. & in aliis ad hanc eandem materiam, ego aliquam fa- voris mixturam in ista Bulla ponderaverim, quoad ipsos scilicet Barones, & Domicellos debita contrahentes, ob facilitatem commercii, & alios effectus ubi ponderatos, at- tamen id huic praesidio non adfertur, sed potius afficit, quoniam in hujusmodi debitis prae fidejussoris, non videntur illae considerationes, quae aliquem suadent favorem, res- pectu illius ariis alieni, quod in eorum necessitatibus, pro congruis & rationabilibus causis Barones concessitare coguntur.

Hoc ita praemisso, dicebam, quod licet in ea quaestione, an sub nomine debiti veniat illud, quod est solum fidejussorium, & an sub nomine debitoris veniat fidejussor, magis communi esse videatur affirmativa, antesignatum habens Bartolum in l. 1. num. 34. ff. secret. petat. ex dedu- ctis per Henric. de fidejussor. cap. 20. §. 8. num. 1. & sequent. rejecta sententia Castr. Aret. Jas. & aliorum, in l. si fide- jussor, de leg. 1. Nihilominus stante dictae Bullae odibili- tate, & exorbitantia, ponderabam rectè applicari posse limitationem dictae magis communi opinionis traditam per Bald. in eadem l. prima num. 10. quam refert, & sequi- tur

tur ibid. Decius num. 97. vers. & ista conclusio, ut scilicet id intelligatur juxta subjectam materiam, ac spectato fine, seu ratione statuti, seu legis de debitore solventis, an conveniat nec ne fidejussoribus, quae consideratio satis inhiat ad sequentes ponderationes, ex quibus in litera, & ratione Bullae deducitur, Pontificem legislatorem de hujusmodi debiti specie non sentisse.

Et de statuto odioso loquente de debitore, quando non capiat fidejussorem, ex Roman. in d. l. i. ff. si cert. pet. numer. 37. & 38. Alex. ibid. numer. 49. cum aliis deducit per Afinium de execut. d. s. i. cap. 2. numer. 16. cum duobus seq. Plott. de in litem juran. §. 49. n. 18. ubi quod Statutum Mediolani mandans colonos fiduciales posse carcerari, non habeat locum in eorum fidejussoribus; quidquid enim sit de veritate praemissorum, ubi ea principaliter, & de per se examinanda forent, satis tamen considerabilia dicebam ad effectum praedictum, coadjuvandi ejusdem Bullae intelligentiam, de qua infra.

Deveniendum autem ad specialia, atque examinandum prius litteram, deinde verò legis praedictae rationem; in §. 1. & 2. expressè considerantur eorumdem Baronum debita contrahentium fidejussores, quibus etiam, utpotè indemnitate de jure habere debentibus, specialiter providetur, cum tamen fidejussores in casu quo pro eorum principalibus solvent, efficiantur creditores, atque sub istorum nomine ab his dubio veniant; Ex hoc enim ad duo inferebam, primò ad discrepantiam, quod de fidejussoribus in specie legislator cogitavit, atque ubi voluit dixit, ad regulam text. in l. unie. §. fin. autem, C. de caduc. tollen. Et secundo, quod ubi id quod aliis venit sub generali, deducitur tanquam speciale, tunc argumentum est, quod id cogitatum non sit contineri sub arguti generalitate, ex theoria Bald. in l. q. §. questum, n. 6. ff. si quis caution. & l. si quis mihi, §. iustum, n. 3. ff. de acquir. her. ubi quod tantum non valeat generale quoad generalia, quantum speciale quoad specialia, & in auth. habita, num. 62. Cod. ne filius pro patre, ubi quod fito specialitatis major est cum uno quam cum alio, tunc magis speciale derogat, quod est minus speciale, sed magis generale.

Secundo quia, tam in proemio, quam in toto contextu, Bulla loquitur de illis creditoribus (per verba praefata) quorum pecunias crederentur, & in §. 9. loquitur de illis, qui debuit contraxerunt. Ideoque tam verba, quam intentio dirigi videntur ad ipsos principales debitores, potissimè quia in §. 2. explicat aliquas debiti species, ratione scilicet mercedis, cibariorum, vestiarum, & similiarum, & in §. 8. ponderat impositiones censuum, & erectiones montium, unde semper percipi debita principalia; quae verborum ponderationes, ubi solae & de per se non omnino concluderent, at tamen junctae cum rationibus, de quibus infra, satis urgere videntur.

Et tertio satis urgere ponderabam, quod in §. 13. disponit fideicommissaria reintegrari debere de aliis bonis liberis Baronis, pro cuius debito castra, & bona fideicommissaria per Congregationem distracta sunt; Et quatenus bonorum venditorum pretium solutus debitis exuberaret, mandatur illud investiri, & multiplicari usque ad fideicommissi reintegregationem in toto valore bonorum distractorum, unde cum Baronis fidejussori pro principali debitore solventi, de jure competat actio obtinendi ex bonis dicti principalis debitoris relevationem, seu reintegregationem, utique si Papa de isto etiam casu disponere voluisset, providisset de investimento istius pecuniae à principali recuperande pro fideicommissi reintegratione, dum abique dubio ad id cogitasset, ex quo erat doctissimus Jurisconsultus, edoctus à celebri Silvestro Alabrindino ejus genitore, ac diu prius in munere Advocati Consultorialis, deinde in altero Auditoris Rotae versatus, ultra alia munia in statu Cardinalatus, itaut inter magis doctos illius saeculi Jurisconsultos, communi voto computaretur.

Quo verò ad rationes, motus fuit Pontifex ad hanc omnino novam legem edendam, ut consuleret simplicitati istorum, qui bonam fidem Principum, Ducum, Marchionum & aliorum hujusmodi sequuti sunt, ut probat ejusdem constitutionis contextus in principio, & clarius probat dicta alia constitutio moderatoria 117. Urban. VIII. §. 2. ubi eos commiseratione dignos dicit, & e converso indignos reputat eos, qui scientes vincula, juxta formam ibi praescriptam in archivio publicata, vel care negligentes contraxerunt, unde propterea Rota in Romana vinea 20. Martii 1665. coram Certo in sin. creditit solam scientiam fidei commissorum, seu vinculorum sufficere, quod tamen mi-

nus tutum mihi videri, habetur in Romana Bulla archiepi, hoc tit. dist. 87.

Sergo lex percipit eos, qui eorum pecuniam Baronibus crederunt, eorumque fidem sequuti sunt, convenire non videntur fidejussoribus, quibus verè ac directè pecunia credita non est, ubi potissimum agitur de fidejussoribus ex intervallo, ut in presenti, cum tunc verè, nec littera, nec sensus, nec ratio dicte Bullae intrare videantur, ut infra.

Praeterea, ut supra dicere consuevi occasione aliarum controversiarum, de quibus hoc eod. tit. dicendum non est, per adeo piam, doctum, & probum Pontificem, talem legem absque probabili ratione conditam esse, sed exquirenda est congrua ratio, quae illam ab exorbitantia, atque ab odio omnino irrationabili salvet, quae ratio alia congruentius adaptabilis non videtur, nisi illa, in qua plerique tenent fundatam etiam esse dispositionem ant. rei qua, Cod. comm. delegat. (ubi patitur fideicommissorum derogatio, ac bonorum fideicommissariorum distractio demandatur) verisimilis scilicet voluntatis ipsius fideicommissitantis, vel primi acquirentis, à quo vinculum favore successorum junctum est, cuius voluntatis praesumptioem lex facere potest, haberi pro probata, eodem modo, quo Statutum locale statueri potest praesumptivam probationem doli, minus, vel fraudis in contractibus absque certa solemnitate initis, unde propterea indirectè tollitur virtus juramenti, cum similibus.

Ista verò ratio adaptabilis est illis debitis, quae per Baronem contrahantur, pro se, ejusque familia subsistentia, alisque necessitatibus, quibus saltem remore, ac taliter qualiter convenire valeat dicta praesumptiva verisimilis voluntas fideicommissitantis, nullatenus autem debito alieno, & fidejussorio, quod meram jacturam absque propria utilitate, ac imprudentem forum bonorum dissipationem continet, ex congestis per Henric. de fidejussor. c. 1. n. 9. & seq.

Quod mixtè comprobatur ex firmatis per Cacharan. dec. 169. & 170. in terminis Decreti Ducalis Sabaudiae, demandantis alienationem feudorum, quamvis haberent incommuni pacti, & voluntariae, pro debitis feudatarii possessoris (quod decretum singulariter symbolizat cum hac Bulla, unde dicte decisiones sunt meliores auctoritates, quae in hoc proposito habeantur in toto corpore juris) quoniam in d. dec. 196. numer. 20. & per tot. & dec. 170. numer. 27. & 10. ac per totum, firmatur talem legem intelligendam esse pro debitis ex justa, & rationabili causa contractis, non autem pro mere voluntariis, imprudenter dissipatis potius continentibus, indagando verisimilem legislatoris voluntatem, ut scilicet eveniret improbabile sit, quod ita inducere, seuovere voluerit peccatum, quod in prodigalitatem, & imprudentibus dissipantibus, ut plurimum esse solet, idemque probatur ex dicto text. in auth. rei qua, cuius terminis pariter sunt ad rem facti proximi, dum ex ea conceditur bonorum fideicommissariorum distractio pro dote vera, non autem concessata, ac etiam pro dote congrua, non autem excessiva, & voluntaria, ideoque fortius in presenti.

Major autem difficultas erat in eo, quod ubi etiam praemissa procederet in debito mere fidejussorio, non tamen admittenda veniunt in eo, qui se tanquam principalem, principaliter, & insolidum obligavit, ut est hodie consuetata formula fidei-jubendi, & juxta quam in hac facti specie dictus Baro se obligaverat; licet enim respectu principalis debitoris adhuc dicatur fidejussor, ab isto relevandus, nihilominus quoad creditorem dicitur correns debendi, ac debitor principalis, ab alio correo non distinguendus, Gregor. & Aden. dec. 167. & 444. Buratt. & Aden. dec. 174. cum aliis dist. praeced.

Pro istius objecti solutione, cum sensu etiam veritatis, tres dicebam distinguendos esse casus, quorum primus est, ubi creditor non esset istius circumstantiae conscius, quia nempe pecuniam daret Baroni, & privato tanquam duobus principalibus correns debendi, eorum fidem principaliter ac insolidum sequendo, cum tunc nil pertinet ad creditorem principaliter sequutum fidem Baronis, quid ipse isto casu agat de receptis pecuniis, juxta text. in l. si sanebris pecunia 13. C. ad Vallesan. ita conciliatum cum text. in l. seja 28. §. fin. ff. eod. ubi scilicet creditor ab initio bonam fidem multis sequutus sit, licet postea sciverit pecuniam ad maritum obvenisse, de quo bene Roder. de ann. redit. par. 2. qu. 5. ex num. 21. ut eod. dist. praeced.

Secundus casus est, ubi sciente creditore ab initio debitum spectare ad privatum, Baro verò accedit tanquam fidejussor, quamvis pro removendo beneficio creditorem alii-

aliquae fidejussorum exceptionibus, se quoque obliget tanquam principalem, principaliter, & insolidum, & tunc licet ex ratione dicti text. in l. si sanebris pecunia, & alterius in d. seja, §. fin. probabilibus contra creditorem respondendam videretur, urgentibus etiam proderationibus, de quibus supra ad dist. praeced. nihilominus quia e converso non urgeat ratio fraudis, de qua in dictis juris, tunc super hoc oportet extra casum controversiae, cum hac scriberem, remansit indeterminatus, cum creditor dicere posset, se Baroni potius creditisse quam privato, cuius fideri, alias sequutus non esset, potissimè quia sepius Barones, & Magnates, honorificentius caute, & ne ipsi videantur in eo indigentia statim constituti, supponere solent famulos, vel fiduciarios, ut principalem debitorem figuram gerant, ipsi verò interveniant tanquam fidejussores, ideoque creditor divinare non potest, quando talis actus fidejussorius, verè, vel simulatè fiat, ut postmodum examinatum habetur ad dist. seq. ubi videndum.

Tertius demum est casus praesentis controversiae, in quo creditor, solus privatus fidem sequutus est, sub conditionali, seu eventuali conventioni futuri interventus novi fidejussoris in genere, non specificando, an hic, Baro, vel privatus esse debeat; isto enim casu dici non potest, creditorem bonam fidem Baronis ac Bullae sequutum fuisse, atq. Baroni ejus pecuniam credituisse, unde propterea cessat unica, & potissima ratio dicte Bullae ex ejus contextu probata, & melius explicata in d. Confist. 117. Urbani VIII. in aut nulla pecunia urgere videatur ratio, ob quam ejus dispositio intret, seu creditor committerendum sit, tali etenim casu, quamvis Baro ex intervallo accedendo se obligaverit, tanquam principalis, principaliter, & insolidum, unde ad effectum amittendi beneficia fidejussoribus competentia, fidei dici possit principalis reus debendi, nihilominus est impossibile naturaliter, & de facto, ut verè dici possit principalis, ac talis correns, cuius fidem creditor sequutus sit, alias privato non crediturus, dum quando suam pecuniam creditit privato, incertus erat, an casus hujusmodi renovacionis eventurus esset necne, & quatenus ad eum cogitare potuisset, adhuc incertus erat, an novus fidejussor esse debeat, Baro, vel privatus, & consequenter nulla penitus urget ratio, quae dicte Bullae dispositioni locum aperiat; unde reflectendo etiam ad veritatem, credebam istum casum non cadere sub Bulla, ac esse longe minus dubitabilem, quam alterum, de quo ad dist. praeced.

ROMANA SOLUTIONIS, PRO CREDITORIBUS PATRIMONII MONALDENSIS, CUM SPADENSIBUS, ET FANIS.

Causa disputatus in Congregatione Baronum, & resolutus contra creditores.

Solutiones factae de ordine Congregationis Baronum ex pretio castrorum alienatorum debitoris, creditori ad diversis causis; in qua debita cedere debeat, & an possint referri ad credita posteriora in praedictis eorum, qui sunt creditores intermedii.

SUMMARIUM.

- 1 Casus controversiae.
2 Solutiones factae creditoribus ex variis causis, in quam causam cedant.
3 Contractus censuales an rescindantur per decessionem debitoris, & formatio consensu creditorum, an censuales possint petere sortem.
4 Quid in terminis Bullae Baronum.
5 Congregatio Baronum non potest gratificari creditoribus, & solvere prius in causam crediti posterioris, quam anterioris.
6 Creditor ex pluribus causis satisfactus à Congregatione Baronum cum obligatione de restituendo prioribus &c. an possit pecunias referre ad credita posteriora, & tenere creditor anteriora viuis, & fructifera.
7 De interesse damnati emergentis, quando debeat.

D I S C. C I I.

Monaldenses, de quibus non semel hoc tit. ad hanc eandem materiam Bullae Baronum actum habetur, Plures census imposterunt ab anno 1629. ad 1631. ad favo-

rem illorum de Spadensibus, ab anno verò 1633. ad 1637. imposterunt alios, atque venditis de anno 1644. per Congregationem Baronum ad formam Bullae Clement. VIII. castris, & bonis eorumdem, ut creditoribus satisficeret, deliberatae fuerunt ex dicto pretio dicitis Spadensibus diversis vicibus notabiles pecuniarum summae, quas isti praetendebant in primis referendas esse in causam suam, tunc ex causa omnium censuum debitorum; e converso creditores intermedii, posteriores scilicet primis censibus impositis usque ad ann. 1631. anteriores verò aliis impositis ab ann. 1633. citra, praetendebant solutiones cessisse in debitum anteriori, prius fructuum, & deinde extinctionis sortis, non autem in credita posteriora, & effectus quaestiois erat maximus, ob cursum affirmativum, vel negativum fructuum ex censibus anterioribus à tempore dictarum solutionum citra, & disputato puncto.

Congregatio tenuit pro Spadensibus, seu Fanis eorum successoribus, ut scilicet solutiones praedictae cederent in causam omnium fructuum maturotatum, quodque si quae portio esset avocabilis per posteriores, stante obligatione de restituendo prioribus, & prioribus, & c. id operaretur facultatem avocandi, non autem relationem praedictam, potissimè quia talis fuerat ipsorum peritio, quando solutiones obtinerunt, qualia verò fuerint fundamenta, ex quibus, non obstantibus infrascriptis, ita resolutum fuerit, incertum est, dum hoc Tribunal non edit decisiones, vel motiva, neque de suis resolutionibus rationes reddidit, ut in eadem in Curia facit Rota, sed quantum de summi potuit, processum fuit cum regulis generalibus desumptis ex dispositione text. in l. 1. cum sequent. ff. de solut. de quibus post antiquiores text. in l. 1. Gratian. (nescio an explicans, vel involvens materiam) de fidei. servent. cap. 224. Buratt. & Aden. dec. 284. & c. ubi de quibus in sua materia sub tit. de creditis lapsus, quod scilicet prius cedant solutiones in causam suam, quam fructuum, ubi potissimè agitur de censibus, in quibus fors ex parte creditoris est irrepetibilis, ideoque solutio potius referenda est ad illud debitum, ideoque solutio fortius poterat, & clarius ubi creditor expressè declarat, debitor non contradicente in quem causam solutionem recipiat, quoniam ista est quaestio voluntatis, decidenda ex juris praesumptionibus, in casu ambiguo, non autem ubi voluntas creditoris est clara, per debitorem ob non contradicentem potius implicite approbata, dec. 293. numer. 4. & 5. per. 5. rec. 439. numer. 39. & 40. part. 9. Romana pecuniaria 5. Julii 1635. Celso, & septis.

Mibi, ad veritatem etiam reflectenti, resolutio non placuit, quidquid enim sit in solis terminis juris communis, an scilicet formato consensu in bonis debitoris, fors censuum efficiatur repetibilis, quo etiam casu probabilior videntur affirmativa plenè comprobata per Salgad. in labyrinth. par. 1. cap. 22. & comprobatur receptus stylus Tribunalium Neapolitanis, ut per decessionem creditoris Instrumenta censuaria illic habeantur pro rescissis, ut occasione istiusmet patrimonii habeantur alias actum hoc eod. tit. dist. 87. ista quaestio cessabat in facti specie, non solum ex dispositione ipsiusmet Bullae §. 8. ut advertitur per Rot. apud Buratt. dec. 482. n. 4. de quo dubitari potest, quasi quod Bulla ponat quidem in arbitrio, & facultate Congregationis cogendi creditores censuarios ad recipiendam sortem, & extinguendos census, itaut in ipsam tanquam administratricem patrimonii, transisse dicatur illa libera redimendi facultas, qua competit debitori, non autem, ut in creditoris arbitrio positum sit talem repetitionem facere, dum Curia non recipit opinionem rescissionis contractus censuales per decessionem, ut in dict. dist. 87. hoc tit.

Sed clarius ex speciali chirographo Urban. VIII. per quod expressè disponitur, ut illico facta venditione, ac depositato pretio, instrumenta censuaria censentur rescissa, & creditoribus intimati negligentes satisfacionem, non possint amplius praetendere fructus, ut habetur in dicto dist. 87. super puncto reviviscenciae censuum semel extinctorum; unde propterea illic effecta erant unius & ejusdem naturae credita, tam sortis quam fructuum, aequaliter urgentia, itaut cessaret ratio, quod unum debitumurgeret, alterum non, quodque unum esset purum, alterum verò conditionale, ex quibus rationibus potius in causam suam, quam fortis solutio referretur; & hoc posito dicebam, resultare de plano, solutionem ad debitum anteriori referendam esse, potius quam ad posteriori, dum cessabat unica ratio, majoris, vel minoris urgentiae, ob quam saepius ad posteriori magis, quam ad anteriori talis relatio facienda est.

Neque alienius momenti videbatur alterum fundamentum,

aut, ut regulæ legales aliâ attendendæ in casu dubio, cessent, ubi accessit clara, & declarata voluntas creditoris a debitor non impugnata, ut in præsentî dicebatur, dum dictis de Spadensibus petentibus liberationem pecuniarum in vim de mandatis per judicem ordinarium relaxati pro fructibus mandatis omnium censuum, Congregatio, quæ personam de curatis representabat, non contradixit, sed potius simpliciter de mandando solutionem, visa est petitis annuisset. Hæc etenim rectè procedere dicebam in iis voluntariis solutionibus, quæ fierent per debitores, liberam suorum bonorum administrationem habentes, & in quorum facultate repositum est, solutiones ad unam potius, quam aliam causam referre, secus autem ubi debitor naturaliter, vel civiliter mortuo, ejus patrimonium est sub legali administratore, cum in isto non deur illa gratificandi facultas, quæ in ipso modo principali in statu valido conceditur, ut in terminis administratoris deputati patrimonio existenti sub concursu late Salgad. in labyr. par. 3. cap. 8. ubi concordantes.

Clarius verò flante expressa dispositione ejusdem Bullæ §. 5. ut solutiones juxta creditorum anterioritatem, & potioritatem fieri debeant, cum tunc ad excludendum male administrationis delictum, quod aliâ in ipsa Congregatione dandum esset, nullatenus admittendum, nec præsumendum, atque regulando voluntate a potestate, solutio debet ad eam causam, in quam de jure faciendâ erat, & ut prudens administrator, seu paterfamilias solvisset, ut in proposito habetur decis. 409. numer. 3. par. 9. rec.

Fortius autem, flante obligatione facta per creditorem de restituendo prioribus, & posterioribus, tunc enim quia pecunia semper dicitur pænes eum extare, perinde, ac si non esset soluta, ita ut bonæ fidei consumptio allegari non valeat, sequitur exinde, quod sciens adesse anteriores credito posteriori, non possit pro isto retinere, atque creditum anterioribus habere vivum, ut bene d. dec. 409. numer. 9. eum sequi. & n. 27. par. 9. rec. & decis. 79. n. 9. & 10. par. 10.

Adidem factentibus firmatis in Romana Computorum 23. Martii 1618. coram Cocchino, & in Romana Cambiorum 17. Februarii 1659. coram Verospio, ut si creditor habeat ex alia causa pecuniam debitorem in manibus, dicere non possit illam penes se ut depositam retinuisse otiosam, & promptam restitutioni, & interim tenere eundem debitorem sub usuris, pro æquivalenti summa, sibi ex alia causa debita, sed ad impediendum cursum usurarum, teneatur illico cum seipso compensare, ut in dicta Romana Cambiorum sub tit. de cambiis, & in aliis sub tit. de usur. ac altero de credito; fortius verò in præsentî, dum agebatur de patrimonio decocto, atque præjudicium non erat debitoris, æqualiter, si pro anteriori, si pro posteriori debito morosi, sed erat creditor intermedium, quibus ita nimis evidens frans fuerit, retinendo debitum anterior vivum, pro ut in proposito revivificentiæ censuum jam extinctorum dictum est, atque aliâ non prudens, & bene regulata esset administratio, quam Papa pro publico bono, & commercii conservatione huic Congregationi commisit, contra mentem Pontificis, ac præcipuum finem, ob quem istius Tribunalis erectio facta est.

Atque intrare quoque videntur ea, quæ disc. seq. habentur de creditore culposè retinente in manibus illas pecunias, quas rectè fuit non esse suas, ut teneatur etiam ad usuras passivas, quibus patrimonium subiectum fuit, ob hujusmodi pecuniarum usum, in satisfactiõnem talis debiti de necessitate convertendum, tamquam ad interesse damni emergentis; ideo enim Princeps in hujusmodi patrimoniis per Dominos male administratis, per ejus magistratus manus apponit, ut non permittatur ulterius, ex debitoris negligentia usuras contrudere totum, in præjudicium posteriorum, sed fiat punctus in eo statu, eoque attentio omnibus creditoribus tunc existentibus juxta ordinem satisfiat.

ROMANA DAMNORUM PRO EISDEM CREDITORIBUS PATRIMONII MONALDENSIIUM, CUM ALIQUIBUS PARTICULARIBUS EJUSDEM PATRIMONII CREDITORIBUS.

Casus solvitur per Congregationem contra creditorem universitatem.

Creditor patrimonii decocti existentis sub administratione Congregationis Baronum, qui ex pretio bonorum distractorum exegit scienter

indebitum, an pro tempore quo indebitam pecuniam in manibus habuit, teneatur ad interesse damni emergentis, ob usuras, quibus idem patrimonium subiectum fuit, cum creditoribus aliâ ex dictis pecuniis dimitendis.

S U M M A R I U M.

- 1. Casus controversæ.
2. Si creditor pecuniam, quam accepit cum obligatione de restituendo &c. investit in effectus fructiferos, non molestatur ab anterioribus profuturis, quos facit suos.
3. Non dantur fructus fructuum, & usurae usurarum, & numer. 7.
4. Declaratur conclusio, de qua num. 2.
5. Quando interesse legatorum debeat remissio.
6. De interesse damni emergentis, quando debeat, & declaratur decisio Mohedani.
7. Declaratur conclusio, de qua numer. 3.

D I S C. CIII.

Cum quidam creditores patrimonii Monaldensium, ex pretio castorum satisfactiõnem obtinissent, cum aliquo tamen excessu scienter, hinc proinde ad instantiam universitatis creditorum dicti patrimonii fuerunt illi conventi, ad solvenda, sui imputanda interusura rate indebitæ, & excessivè exactæ pro toto eo tempore, quo præteritum retinuerunt investitam pecuniam exactam in locis montium fructiferis, idque tamquam interesse illius damni emergentis, quod cum præjudicio creditorum posteriorum ita remanentium ab eo satisfactiõne, patrimonium passum est in fructibus, vel usuris decursis, ad commodum illorum creditorum, qui aliâ cum dicta pecunia dimissi fuissent.

Verum Congregatio summum rigorem exercendo contra patrimonium, & creditores posteriores, circa revivificentiæ censuum, ut in Romana revivificentiæ censuum hodie tit. disc. 81. maximam æquitatem de converso exercere voluit cum eisdem creditoribus, contra regulam, quod quisque iuris &c. & contra æquitatem in judicio servandam.

Mota fuit ad ita sentiendum, ex eo quod pluries per Rotam firmatum esset, creditorem qui non valens, vel nolens recipere pecuniam sub cautione de restituendo prioribus, & posterioribus, elegit, juxta praxim Congregationis, eam investire loco cautionis in tot locis montium ita vincularis, si tractu temporis ab anterioribus pulsaret ad restituendum, faciat interim suos fructus ex dictis locis montium perceptos neque ad futurum restitutionem sui morivo male fidei urgeri valeat, ut per Coc. dec. 498. & latius dec. 232. p. 8. rec.

Et quoad interesse damni emergentis, sequendo decisioem Mohedani secundam de usur. quam passim sequitur Rota, & Curia Romana, crediti non concurrere requisiti ad necessitatem, ut scilicet, mediante interpellatione cum protestatione constet, moram, vel culpam non solventis, fuisse causam præciam, & immediatam damni, potissime verò, quia dicta pecunia indebitæ aliqua pars erat ex causa fructuum decursorum, pro quibus aliqui, confundendo terminos, dicebant perperam petii interusura, cum ita esset date fructus fructuum, quod continet anatocismum, jure etiam civili damnatum, in l. fin. C. de usur. ut per Merlin. decis. 409. aliâs 301. par. 5. rec. & aliis late congestis per Andreol. contr. 210. & sapius sub tit. de usur. & sub aliis de censibus, & de cambiis.

Verum, cum sensu veritatis, liberè etiam ipsi Congregationi insinuat, dicebam, scribens pro patrimonio, seu universitate creditorum, meum intellectum capere non posse, quomodo possent simul stare, rigor rigorosa resolutio super censuum revivificentiâ, cum rigoroso cursu fructuum ad primæviam impositionis rationem contra patrimoniam, & ista tam æquitativa resolutio ad favorem creditorum, ita scienter hoc indebitum exigentium, & retinentium, non otiosum, sed fructiferum.

Quamvis enim hunc punctum disputando, acrius inculcarem insubstantiam dicte alterius resolutionis super revivificentiâ censuum ad priorem rigorosum fructuum cursum; subiungebam tamen, quod ubi etiam in contrarium, & pro resolutione assisteret veritas seipso Ignota Advocatis, à causa, seu propria opinionis affectione fascinati, negari tamen non poterat, fore esse summum juris apicem, ita saltem non poterat, fore esse summum illi, qui indebitum exegerant, temperandum, potissime dum illi, qui indebitum exegerant, dupliciter de lucro contendebant in concursu creditorum posteriorum de mero damno, & proprii crediti amissione, etiam in sorte principali contentendum.

ris, arque dicta resolutio, juncta cum alia contra patrimonium revivificentiæ censuum, reflectendo etiam ad veritatem, minus probabilis videbatur.

PLACENTINA SUCCESSIONIS SEU CASTRI PRO CARDINALI BONCOMPAGNO CUM DUCE LUDOVICO SFORTIA.

Responsum in causa pendente in Consilio Placentino.

De eadem materia, de qua supra disc. 43. an scilicet & quando agnatus feudorum successor sit necne legitimus contradicor heredi extraneo feudatarii morientis in possessore pro ipsium intentato ad bona possessa per defunctum.

Et aliqua circa ultimam investituram diversam à prima; & attendenda sit necne, vel potius prima attendi debeat.

S U M M A R I U M.

- 1. Casus controversæ remissio.
2. Referuntur tractantes materiam legitimam contradicoris.
3. Ubi non adestratio disparitatis inter defunctum, & heredem, non intrat questio legitimæ contradicoris.
4. De attendendo ultimo statu.
5. Ubi quis non est contradicor primo heredi, non potest esse talis secundo heredi.
6. Quando in casu, de quo n. 2. agnatus dicitur legitimus contradicor.
7. Datur distinctio ubi questio est circa accidentia, sed certa est qualitas feudalis.
8. Secus si ipsa qualitas feudalis negatur, ac pretenditur bona esse allodialia, quia tunc agnatus non est contradicor.
9. Expenditur Natra conf. 502.
10. Ubi exceptio consueti in puncto juris, dicitur incontinenti probata.
11. An feudum possit erigi in primogenituram remissio.
12. Exceptio juris dubii assimilatur exceptioni facti, ac dicitur alterius indaginis.
13. Quod non sit descendendum consensibus.
14. Assertiva Pape probat veritatem.
15. Castrium in dubio presumitur allodialia.
16. Copia non probat.
17. Error non presumitur, sed est perfectio probandus per allegantem.
18. Quod Dux Mediolani possederit Placentiam, & Bononiam.
19. De gelis per Benedictum XIII. Antipapam, & Joannem XXII. quod subsineantur.
20. Stant simul gesta per aliquem intrinsecum, seu illegitimum possessorem subtraheri, sed non prevalere gelis per legitimum Dominum.

D I S C. CIV.

Postquam typis jam data erant omnia, ut supra contenta in hoc libro, expectante moras amanuensium consentientium indicem materialiarum, ut publicarentur, ex parte Cardinalis Boncompagni requisitus fui ad scribendum in eadem causa pendente in Consilio Placentino, super qua pluribus retroactis annis ab eodem consilium in congressu pro ejus directione petitum huius, iuxta superius deducta disc. 43. Quare præsupposita eadem facti serie ibi enarrata, cum juxta informationes data ex parte Ducis Ludovici Sfortiæ oppositoris, ac etiam ex motivis ab ipso Consilio editis, causa restringeretur ad punctum, an ex quibusdam investituris, seu veris recognitionibus Ducum Mediolani Placentinam Civitatem tunc possidentium, formam patris, & providentiæ continentibus, tale bonum sui præfati Ducis agnati super qualitate feudali controversæ castri Arquat cum annexis restituere, ut dicendum venire legitimum contradicor Cardinali extraneo heredi Ducis Placentini ultimi possessoris, qui successiõnem feudalis etiam incapax erat, ita ut in intentato judicio possessore adimplendæ ex interdicto quorum bonorum, vel retinendæ ex statuto continuativo dictum bonum suo oppositoris oblatret.

Pro clariori, magisque methodica resolutione dux constituebam inspecciones, unam in puris terminis iudicii possessoris, & an præfatus agnatus dicendus esset legitimus contradicor.

tradictor ad illud impediendum necne; & alteram in bono iure, super omnimoda pretentia feudalis qualitatibus excludens, vel saltem pro inducenda turbiditate dicti boni juris per oppositorem pretentis, ut dictum effectum facere non possit.

Quoad primam, cum sensu etiam veritatis, insisterem in eadem consideratione, de qua d. disc. 43. quod scilicet apud omnes illam questionem legitimi contradictoris tractantes inter extraneum incapax heredem ultimi morientis, ac agnatum, tam in materia feudali, quam etiam emphyteutica, vel fideicommissaria, necnon in spirituali, seu beneficiis inter contententes de beneficii libertate, vel patronali qualitate respectu, omnes questiones in hac materia legitimi contradictoris cadunt, & tractantur, quando casus praebet diversam esse qualitatem heredis ab illa defuncti possessoris, ita ut non verificetur conjunctio extremorum, a quo, & ad quem, quia nempe defunctus effectus capax, haeres vero incapax, & non aptus in huiusmodi bonis differendis in sui auctoris locum ingredi, & istaque personam in omnibus representant, atque in his terminis procedunt omnes questiones, de quibus post antiquiores ab eis relat. Rosental. defensio cap. 7. conclus. 48. cum plurib. seqq. & Argel. in tract. de testimo. contradictore quest. 17. ad 20. ubi laudat, & ex professo materia tractata, expenditur omnes casus, seu questiones, quae in proposito cadere possunt, tam circa capacitates, vel incapacitatem heredis ex ultimo moriente superfluis, ut frequenter contingit inter fratrem filiam, vel sororem, aut alias proximiorum ultimi morientis, & masculum agnatum remotiorem, vel inter defuncti filios legitimos, & collaterales agnatos legitimos cum similibus; si tamen super qualitate feudi, an effectus tale, quod etiam ad extraneos, vel incapaces in praedictum agnatum transmitti poterit, cum similibus ibidem deductis, semper tamen retento dicto praesupposito diversae qualitatibus inter defunctum, & heredem, ita ut cadat probabilis difficultas, an iste illam in omnibus representare valeat, necne.

Quidquid autem sit de hoc articulo in praedictis casibus, super quibus, contentus nolum laudabilem Curiae stylum superscribere, & a praefato casu questionis extranea rescantem, inane censurabilem immortari, in nostro praefato casu controversiae advertentiam cessare questionem in radice, seu disputandi occasionem, dum inter defunctum, & heredem non militat illa disparitas, seu diversa qualitas, quae est occasio questionis, quoniam ex deductis dict. disc. 43. quamvis ex diversis impedimentis, pariformiter erat incapax successione feudorum Dux Fiani defunctus, qui spatio 20. circiter annorum istud castrum cum annexis iudiciali eadem autoritate, contradicente quoque agnato possederat, ac erat Cardinalis haeres, & sic nulla videbat differentia inter defunctum, & heredem, quo casu quantum videre tunc licuit, nullus adeffe videtur contradictor, qui ad istos speciales terminos descendat, dum omnes procedunt cum dicto praesupposito diversae qualitatibus inter morientem, & heredem, unde cessat conjunctio extremorum, secus autem ubi iam res controversiae constituta est in statu, quod etiam extraneus, seu incapax tamquam liberam, seu alodialiam possederit, tunc enim de plano intrate observabam conclusionem in materia beneficiis fideicommissis super ultimo statu, ad terminos textus in cap. consultatorib. de iurisdictione ubi communiter DD. in cap. cum de beneficio de prebendis in 6. cum concordantibus, de quibus in hac materia ultimi status sequendo magistris confil. Calderini 23. de prebendis. apud Baratt. & Adde. dec. 736. Adde. ad Gregor. dec. 77. Rot. dec. 6. numer. 14. & 15. par. 10. recent. & frequent.

Profusus enim improbabile est, quod si moriente illo, qui sit feudi, vel emphyteutici actione capax, aut de genere vocatorum ad fideicommissum, superfluit haeres extraneo, & incapaci, ita ut urgeat ratio differentiae inter defunctum, & heredem impeditiva conjunctionis extremorum, a quo, & ad quem, adhuc tamen talis haeres incapax in concursu agnati obtineat cum subsequuto effectu ab eo, quod agnatus effectus legitimus contradictor; & quod bonis in hoc statu iam constitutis, nullaque militante ratione diversitate, alter agnatus dici possit legitimus contradictor, cum tunc nulla subesse videatur, nec auctoritas, nec ratio, quae id fudeat; & hic erat casus controversiae, quoniam sequitur mortale Cardinalis Francisci agnati, & capax feudi, superfluit Duce Fiani eius haeres successione feudalis incapaci, recte intrabat dicta quaestio ob diversam qualitatem

militantem inter defunctum, & heredem; & nihilominus hoc non obstantem, atque agnato contradicente, talis haeres incapax, & in feudalibus extraneus obtinuit cum subsequuto effectu, continuando possessionem pacificam per longam, & satis considerabile tempus annorum 20. usque ad obitum; igitur argumento text. in auth. multa magis, &c. profusus improbabile, ac fabule speciem dicebam, ut nunc agnatus, cessante dicta diversae qualitatibus ratione, dicendus esset legitimus contradictor.

Praeterea etiam in casibus collectis per Rosental. & latius per Argel. locis citatis, in quibus ob diversam qualitatem inter defunctum, & heredem huiusmodi questiones intrant, ille ut plurimum percipit casum, in quo non dubitetur de qualitate feudali, seu aliis differentiis, sed ito praesupposito retento, controversia solum cadat super accidentibus, nempe super ipsius feudi natura, & qualitate, an scilicet illius essent capacee femininae, vel alii ex ultimo moriente superfluit, qui habent agnati, vel Domini oppositionem, & sic non super substantia feudi, sed super accidentibus, an scilicet feudum sit unicum, vel alterius naturae juxta casum disputatum per Surd. conf. 573. & alios, de quibus in celebri Sarfinate. feudi coram Dunozeo inter suas dec. 748. & 760. repetita post contrav. Contra. dec. 18. & 19. & in eadem apud Roth. dec. 265. & in Mantuana feudi 29. Novemb. 1655. & 25. Maji 1657. coram Veropio, de qua causa habetur actum supra disc. 10. cum similibus; & tunc pariter intrat recepta distinctio, de qua apud Rosental. d. cap. 7. conclus. 49. cum seqq. & Argel. loc. cit. an bonum jus agnati oppositoris sit clarum, & incontenti probatum, vel potius turbidum, & alioris indignis, ut primo casu sit contradictor, non autem secundo.

Secus autem, ubi negatur ipsa substantia, seu qualitas feudalis in genere, quia nempe pretenditur castrum, seu rem esse alodialiam, non autem feudalem; tunc enim, ubi contrarium non sit omnino certum, & incontentabile, quod agatur de feudo vero, pro haere in possessore respondendum venit, ut magis infors receptum esse, habetur apud Rosental. ubi sup. conclus. 48. & 49. ac etiam conclus. 52. ubi quod dici non potest contradictor, quando absque ulla indagine, & circuitu per exhibitionem non controversae investiturae de iure agnati confert; eademque distinctio, an haeres acceptet, vel neget qualitatem feudalem, habetur apud Argel. dicta quest. 17. art. 2. n. 5. & quest. 18. art. 1. n. 1. cum seqq. & art. 3. n. 26. & seqq. & art. 6. & 7. quest. 19. art. 1. cum seqq. & quest. 20. dum in omnibus contentis consideratur agnatus legitimus contradictor, quatenus non controversatur, sed certa supponatur substantia feudi in genere, solaque controversa sit super accidentibus; & an agatur de feudo unius, vel alterius naturae.

Atque in his terminis, & cum hoc praesupposito loquitur Natta confil. 502. in quo nihilum se fundabat agnatus, ac etiam super hac autoritate circumferantur motiva consilii, quoniam in eo casu non controversabatur, quod ageretur de feudo, sed quaestio erat, an illud esset dividuum, quod aliis dici solet juris Longobardorum, in quo omnes filii, vel agnati aequalis gradus succederent, vel potius effectum esset individuum, aliis juris Francorum soli primogenito debitum, ob quamdam erectionem in primogenituram, de qua constabat per instrumentum publicum faciens probationem probatam, unde propterea dictus Consulens insert ad regulam, dolo facit, &c. five ad aliam receptam propositionem, quod ubi agitur de exceptione consistente in puncto juris, seu quod aliis incontentum cum sola jure, seu documentorum inspectione, & cum librorum apertura absque alia extrinseca probatione decidi potest, deat ut exceptio incontenti probata, in possessoris etiam, & executivis, seu aliis privilegiatis iudicis admittenda, de qua etiam propositione ceteris relatis habetur apud Gratian. disc. 740. numer. 48. Capyc. Latr. consil. 77. n. 25. Tappia dec. 1. n. 33. Adde. ad dec. 420. par. 4. rec. tom. 2.

Et nihilominus adhuc dicti Consulens auctoritati, ut frequenter sciendum est, advertentiam nullatenus deferendum esse, cum potius per eum substantiam punctum individuum super facultate feudatarii, qui non sit primus acquirerus, immutandi naturam feudi antiqui, & pactionati, illud erigendo in primogenituram, ac faciendo individuum, quod in praedictum aliorum agnatorum fieri non potest, quod in praedictum infra in Tauren. seu Asten. feudi disc. 107. ut advertitur infra in Tauren. seu Asten. feudi disc. 107. ubi quod magis communiter reprobat. ad opinio Natta, cum conf. 3. qui scripsit in eodem casu, de quo agit Natta, cum contentis huiusmodi potestas concedatur, quatenus, vel consequendo ita permittat, vel suprema Principis auctoritas

tas accedat, vel agatur de primo acquirente titulo oneroso liberam disponendi facultatem habente, juxta ea, quae circa huiusmodi facultatem erigendi primogenituram, five alias immutandi naturam feudi, aut ordinem succedendi, habentur etiam supra in Mutinen. Mantuana, & Parmen. disc. 9. 10. & 12. Unde aliorum inspectio in dicto casu Natta non constabat, ut supra, unde aliorum opinatur, in ipso facto erectionis primogeniturae iustificati in contenti per instrumentum publicum, in quo insitit, debet constabat in puncto juris, an scilicet dicta primogeniturae erectio fieri poterit, necne, quo casu, vel dici potest in contenti constare de contrario ob regulam prohibivam, ut supra, vel effectus dubius, qui assimilatur dubietati facti, & consequenter reputatur alioris indignis, ut advertitur per Peregr. de fideicom. art. 46. numer. 36. Capyc. Latr. consil. 78. numer. 33. Rot. dec. 187. numer. 18. & 19. par. 10. recent. dec. 160. numer. fin. par. 11. & frequent. Hinc propterea ita me semper confirmo in opinione non deferendi auctoritatibus consulentium ad pecuniam, seu causae opportunitatem, nisi bene ponderato casu, de quo ipse loquuntur, omnibusque illius facti circumstantiis, & an bene, vel male loquantur, attendendo, ut advertit Cyriacus contrav. 50. n. 3. & seqq. quid dicatur, non qui dicat.

Tantum autem in hac facti specie abesse dicebam, ut jus agnati, qui se pretendebat legitimum contradictorem, esset in proposito clarum, & in contenti probatum, quod potius in contenti constare videtur de ejus malo jure, five de nimia sui juris turbiditate; tum ob ultimum statum contrarium ut supra, tum etiam, quia ex literis Apostolicis Pauli III. sub datum 17. Kal. Septembris 1538. editis motu proprio, & ex certa scientia, constat, atque ibi asseritur, controversium castrum Arquati majoribus Bossi secundi concessum fuisse in perpetuum, francum, & liberum alodialium, pro se, liberis, & descendibus quibuscumque, & quibus dare vellem, etiam extraneis; atque de iure assertio facta per Pontificem, praeterit motu proprio, & ex certa scientia, probat veritatem, eique deferendum est, donec perfectis, & concludentur probetur error, seu falsum praesuppositum, ex collectis per Baratt. & Adde. dec. 540. & 621. Adde. ad Gregor. dec. 239. lat. disc. 168. numer. 18. & seqq. par. 10. recent. & passim. Multo magis, dum tali narratur, seu assertio asseritur jure praesumptio, quod scilicet castra, & bona praesumptum potius alodialia, quam feudalia, ex collectis per Apont. dec. 2. Rota dec. 93. numer. 29. & 31. par. 5. recent. ac satis frequenter supra in aliis hoc fit.

Potius convincendo errore illius narraturae, ex parte agnati oppositoris addebatur duae investiturae feudales factae per Ducem Mediolani, seu verius recognitiones, & praestiones homagii erga dictum Ducem, ita denuo investientem de anni 1470. & 1477. ex quibus constabat de formula pacti, & providentiae, adversus quas replicabatur, quod tamquam simplices copiae nullam fidem mererentur, ut ultra generalia, de quibus Gloss. & DD. in c. 1. de fide instrumentorum, Mascard. de probat. conclus. 711. Rota dec. 51. n. 4. & 5. p. 9. recent. in specialibus terminis copiae investiturae feudales ex Mandell. consil. 111. & seqq. & Menoch. consil. 906. bene Rota dec. 187. n. 1. & seqq. p. 5. rec. Verum haec responsio tollebat ex facto, dum fupponebatur exhibitas esse ipsas investiturae authenticas.

Aliam tamen erectionem esse solidam responsonem, quod ad effectum convincendi errorem, iste qui in dubio non praesumitur, probandus est plene, & concludenter, excludendo contrariam possibilitatem, ex collectis per Menoch. libr. 6. prae sumpt. 22. Surd. dec. 104. n. 18. Baratt. & Adde. dec. 592. n. 1. & 4. quae probatio in praesent non aderat, quoniam dictae litterae Pauli III. enunciant quidem aliqua privilegia concessa per Ducem Mediolani, tunc se gerentes pro Dominis Placentinae Civitatis ejusque districtus, sed non continent praeciam relationem ad tales investiturae, unde propterea dici potest, quod referens convinceretur a relato, dum enunciatur etiam concessiones Apostolicas, quae sub hac diversa forma fieri poterunt, vel ante dicti Ducis Mediolani intrusionem, vel etiam postea vel Pontificibus Leonis X. Adriani VI. & Clementis VII. qui pacifice possederunt post cessationem dicti Ducis possessionem potius intrusivam, & de facto, quam ex legitimo dominio, eodem modo, quo eundem Ducem occupasse, & possedisse Civitatem Bononiae constat apud Crotum conf. 184. numer. 79. lib. 2. Ideoque profusus incongruum esse dicebam, ut in concursu investiturae, seu narrativae factae per Papam verum dominum, cum illa alterius, qui non est dominus, sed intrusus, huic potius, quam illi defe-

rendum esset; ea etiam notabili circumstantia accedente, quod constabat de inefficacitate, seu inobstantia dictarum investiturarum Ducis Mediolani, ob successione in huiusmodi castris, cum subsequuto effectu pacifice possessionis usque ad obitum cujusdam Efferzini illegitimi; qui sine dubio attenda dictarum investiturarum formula erat incapax huiusmodi successione; juncta etiam ultima observantia, seu ultimo statu praefati ultimi possessoris, cujus obitus istam controversiam casuaverat.

Insistebatur nimirum ex parte dicti agnati in eo, quod constaret plures alias investiturae, & concessiones factae per dictum Ducem Mediolani, per Sedem Apostolicam approbatas esse, atque effectum sortitas, & fortiri de praesenti; sed hoc non videbatur motivum in proposito considerabile, quoniam multa pro bono pacis, ac scandalis evitandis per legitimum, ac verum dominum tolerantur, & confirmantur, quamvis ab illegitimis, & intrusis concessa sint, ut habemus in gestis per Benedictum XIII. Antipapam, & Joannem XXII. ac alios similes, quae fuerunt approbata, seu confirmata per Concilium Constantiense, vel Apostolicas Constitutiones, ut apud Rojas dec. 335. numer. 4. apud Coccin. dec. 295. n. 11. dec. 59. p. 10. rec. & in aliis aliud enim est agere, an concessiones, aliaque gesta per huiusmodi intrusos, & possessores de facto valeant, & attendenda sint; aliud vero, an & quae magis in concursu praevaleat debeant, gesta scilicet, & narrata per legitimum dominum, vel per intrusum, & illegitimum; & sic stant bene simul, subdistingui quidem gesta per dictos Duces, non tamen praevaleat gestis per Pontificem, vel convincere posse de errore dictam narrativam, quae ex Pontificis concessione vera esse potest, stante praesent dicta observantia, per quam omnes difficultates cessare videbantur; unde propterea reflectendo etiam ad solam veritatem, in hoc iudicio possessore agnatus nullo modo dici potest legitimus contradictor.

ANNOT. AD DISC. CIV.

Et eadem casus, de quo supra, disc. 43. & de contentis in disc. 105. agitur supra, disc. 67. De contentis in disc. 106. plenè agitur per Cesar. de Afflic. contrav. 40. qui fuit causa Advocatus in partibus cinque agatur de legitimo localibus, qui in dies, vel ob diversam praxim seu ob novas gratias, & provisiones variantur, idcirco remanet materia incapax regulae certae, & generalis, atque incongruum videtur, ut si qui in diverso Principatu, diversisque Tribunalibus versantur, nimirum se distendant; sed deferendum est versatis in Regione, illiusque Tribunalibus. De contentis in disc. 107. habetur actum supra, disc. 9. & 12. & etiam infra, disc. 134.

CAMERINENSIS JURISDICTIONIS PRO COMITIBUS DE STELLUTIS, CUM HORTENSIO PELLEONO.

Casus disputatus in Camera, & resolutus pro Pelleone.

De eadem materia, de qua supra in hac eadem causa, disc. 67. super nullitate alienationis feudi cum assensu Domini, si hic non accedat etiam super aliquo pacto accidentali, ob cuius defectum actus corrumpitur in totum; an id procedat solum in feudis, vel etiam in bonis iurisdictionalibus alodialibus Status Ecclesiastici; quae per Apostolicas Constitutiones alienari prohibita sunt.

S U M M A R I U M.

- 1 Casus controversiae.
- 2 Pacta adjecta alienationis feudi videntur totum actum, si super eis non adeff assensus, qui sit praestitus alienationis.
- 3 Quod non procedat in bonis alodialibus, & qua non sine feudalia.
- 4 Contrarium verius, ut procedat in omnibus alienationibus, in quibus eadem ratio militat.
- 5 Ubi militat eadem ratio, idem jus statui debet.
- 6 Quare conclusio, de qua n. 2. tractatur per DD. in feudis, magis quam in aliis bonis.
- 7 Resignatio beneficii facta cum benedictio Apostolico est nulla in totum, ob aliqua pacta simoniaca, seu alias illicita.

- 8 In alienatione bonorum Ecclesiasticis per inutile vitatur, & actus corrumpitur in totum.
- 9 Conclusio, de qua n. 2. procedit etiam in subfeudis.
- 10 Subfeuda regulantur iure allodialium, & de iure communi, non autem iure feudorum.
- 11 De aliis casibus, in quibus jurisdictionalia allodialia regulantur iure feudorum.
- 12 Constitutiones Apostolicas continentem strictiorem prohibitionem, quam illam iuris feudorum.

D I S C U S S I O C V.

Um in hac eadem causa disputata in Camera, ut supra dicitur, ad repellendam adorem (se fundantem in instrumento emptionis portiones huius castri, ex parte illorum de Stelluris; ego pro eis scribens deducere nullitatem contractus resultantem ex Constitutionibus Apostolicis Sixti V. Clementis VIII. & Urbani VIII. strictissime prohibentibus quascumque alienationes bonorum jurisdictionalium in Statu Ecclesiastico existentium, non obstantem benedictio Apostolica ipsi principali contractui praestito non neglectam approbationem reservationem, necum usufructus, sed etiam dominii sub vocabulo patronatus. Ipsi venditoris vita durante, unde propterea iuxta magis commune, & receptam opinionem istud pactum non ex intervallo, sed contemporaneè adiectum viriat totum actum, ex deductis per Apon. conf. 12. & de post. Praxi. de re futat. feudorum, §. 2. Rovit. prag. 4. de feud. n. 9. cum seqq. Marcian. disp. 80. Franch. decif. 126. Hoderni ad Surd. consil. 173. n. 9. Salgado in Luby. par. 1. cap. 34. n. 22. & 23. ac alios, de quibus dicitur. dicitur. apud quos promittitur agit, tam de pacto de retro vendendo, quam de reservatione usufructus, aut similibus conventionibus, quae ipsius feudi onus, servitutum, vel divisionem conclusionem esse veram in feudis, de quibus allegati loquuntur, creditur etiam non applicari ad casum controversiae, in quo agitur de bonis allodialibus, quamvis jurisdictionalibus, nullam habentibus qualitatem feudalem, nisi illam remotam, & Impropriam, qua consideratur pro alto dominio, & Imperio Papae, ut frequenter in aliis locis, in proposito huiusmodi casuum, & bonorum jurisdictionalium Statu Ecclesiastici sub natura allodii, magis quam feudi, quae propterea certum est non regulari iure feudorum, sed iure communi ad instar aliorum bonorum indifferenter, & consequenter intrare terminos cap. imperialem de prohibita feudi alienat. per Federic. cum quibus superius allegati, & ceteri procedunt, fortis vero Regnicola cum terminis Constitutionis Constituentem Divae memoriae, dictam alienandi prohibitionem magis applicantis.

Concessa vero nova audientia, cum sensu etiam veritatis, dicebam pro meo iudicio istud videri aequivo cum clari, quoniam conclusio praedicta non provenit ex peculiari qualitate feudorum, in quibus antequam ederetur dicto cap. imperialem, de prohib. feud. alienat. per Federic. hac non procedebant; sed provenit ex ipsa prohibitione, quae facit, ut bona prohibita efficiantur differentia, & extra commercium qualiacumque sint, atque vis, seu ratio conclusionis non consistit in qualitate feudali, sed in inspectione actus ob defectum benedicti, quod sub decreto irritanti requiritur, ut illud intervenire debeat, nedum in ipso contractu, sed in omnibus aliis pactis, conventionibus & oneribus, ubi haec non adiciuntur ex intervallo, sed contemporaneè, & correspondivè tamquam per unum actum, idque propter individualitatem voluntatis, quam abesse praesumitur in totum, nisi contractus in omnibus ejus partibus impleatur; atque haec est ratio generalis dictae conclusionis generaliter proinde procedere debentis in omnibus casibus, & contractibus, quibus eadem ratio convenit, ex vulgari axiomate, super quo plurà colligit Barbof. axiom. 197. n. 3. & seqq. ut ubi eadem est ratio, idem jus statui debeat; & sic, ut idem dicendum sit in alienationibus, aliisque contractionibus bonorum, quae subjacent fidei commissis, & majoratibus expressis, nedum legis, sed etiam hominis prohibitionem habentibus, & de quibus principaliter agi profuerunt, Salgado ubi sup. & alibi in eodem tractatu ceteri apud eum, perscrutando generaliter terminos feudorum cum illis majoratum, actum officiorum, aliorumque iurium Regalium, necnon beneficiorum Ecclesiasticorum, & similibus bonorum differentium extra commercium existentium, in quibus eadem militet ratio, eum frequentius agatur de feudis, quia in istis est antiquior prohibitio, modo non solum tempore introducta in huiusmodi

bonis jurisdictionalibus allodialium, magis quam feudalem naturam habentibus, dum id originatum est a Constitut. 3. Sixti V. quae neque generalem prohibitionem comminet, sed restrictam solum ad tres contractus venditionis, donationis, & permutationis; ampliatam deinde per Clementem VIII. & alios successores Pontifices. Prout in primogenituris; fidei commissis, & majoratibus modernis est usus illatum prohibitionem hominis, quae insinuat actum ipso iure; potissime in Hispania, ubi cum majoratus faceret illam figuram, quam in Italia, & Germaniam facient feuda dignitatis, prohibitiones resultat magis ab autoritate Regia, per viam legum generalium, vel particularium adjecturam in singulorum majoratum erectionibus, quam ex ipforum testantium dispositionibus; ideo non mirum, si antiquiores de feudis solum loquuntur, quia tunc in eis tantum frequentius huiusmodi quaestiones cadebant non adhuc usu receptam, sed introductam talem prohibitionem etiam in allodialibus.

Unde etiam in beneficiis nedum prohibita est ipsa resignatio ad favorem abque Apostolica autoritate sub reservatione pensionis, aut alia conventionione temporanea, quae simoniacae remanet, sed etiam resignatio, quam ipsa pensionis reservatio fiant cum Apostolica autoritate, quae tamen non interveniat in aliquo pacto accidentaliter, quae extinguendi pensionem pro certa summa, five praedicti cedulam bancariam, aut quid similibus, adhuc actus vitatur in totum, atque censetur simoniacus, ut ceteris deductis firmatur in Tolitana Archiepiscopatus 13. Junii 1677. coram Albergato, & admittitur in aliisque revocatoribus 3. Junii 1678. & 10. Martii 1679. coram eodem, quae duae posteriores sunt impressae post Zuffum de leg. praes. decif. 40. & 43. dum à prima receditur ex sola circumstantia facti, quod narratum est per Papae Id approbanti, sed non legitur in literis, quia de stylo officiales Datariae in supplicationibus solent haec cancellare, ut habetur in eadem causa Tolitana sub tit. de beneficiis.

Ac etiam habemus frequens in materia alienationis bonorum Ecclesiae, iuxta terminos Extravag. Ambrosio de rebus Eccl. non alienantur, quod dicitur in inutile videtur, atque actus totus corrumpitur etiam in parte licita ob mixturam conventionis illicitae, quamvis super contractu principalis sit benedictum, idque hoc individuam voluntatis, quousque alia conventio est contemporanea, ex collectis per Molinam & Add. de primog. lib. 2. cap. 23. num. 28. Merito decif. 826. num. 3. Rot. in Bojanen. Affidus 5. Junii 1682. coram Albergato, & frequenter, & consequenter five agatur de feudis, five de quibuscumque aliis rebus eadem prohibitionem habentibus, eadem est ratio.

Et probatur ex eo, quod dicta conclusio recepta est etiam in feudis planis, & de tabula, ut tamquam absolutum habetur apud Franch. d. decif. 126. num. 2. & apud Hoderni. d. decif. 173. num. 11. & tamen haec, ubi sunt, purè, & simpliciter talia, non autem quaerantur iuxta subinde distinctionem, de qua supra in Mantuana d. decif. 7. regulantur iure bonorum allodialium indifferenter, non autem iure feudorum, ex deductis per Rovit. decif. 42. num. 1. & per not. cum aliis dicitur. d. decif. 7.

Atque magis ad rem, & in terminis specialibus bonorum jurisdictionalium Status Ecclesiastici habentium dictam prohibitionem, quod circa benedictum ponderari, ac attendi soleant ea, quae per feudistas circa assensum ponderantur, insinuabunt rigorem cum quo in proposito idem Tribunal processerit in Civitate Castellae jurisdictionis, de qua supra dicitur. d. decif. 66. cum moderna praesertim constitutione Apostolica circa huiusmodi bonorum alienationis prohibitionem latius patere videantur, quam d. l. Imperialem, dum nedum graviores poenae adiciuntur, atque prohibito extenditur ad contractus forsan sub dicta lege non comprehensos, sed etiam prohibetur ipse tractus alienandi, vel contrahendi; ideoque dicebam omnino improbabilem esse dictam contrariam resolutionem negantem praefata conclusionis applicationem ad casum; verum repropofita causa, adhuc perlitum fuit in decifis ex eodem fundamentum, quod doctrinae loquuntur de feudis, & quod haec sint bona allodialia, & tamen supra in Civitate Castellae dicitur. d. decif. 66. idem Tribunal in materia invaliditatis assensus, five benedicti Apostolice processit cum feudistis, & cum longe majori rigore; talia sunt facta causerum, quae quotidie experimur, ex ingeniorum varietate; unde propterea non immerito litium, & causarum eventus inter casus sortitos numerari quandoque solent.

NEAPOLITANA CONCURSUS CREDITO-
RUM
PRO CARDINALI, ET FRATRIBUS DE
RAGGIIS,
CUM ALIIS CREDITORIBUS.

Casus decifus per S. Consi- lium Neapolitanum pro Raggiis.

De assensu super obligatione feudorum dignitatis, an & quando praestari possit in Regno Neapolitano per illum Proregem, vel praestari debeat per Regem.

Et aliqua de feudo empro de aliena pecunia in persona alterius, cuius facti, an domini pecuniae, vel eius sub cuius nomine emptum est, ita in- tret, necne regula, plus valere quod agitur, &c.
Et an in feudis intret separatio bonorum in concursu inter creditores haereditis cum assensu, & creditores defuncti sine assensu.

S U M M A R I U M.

- 1 Fallit series cum punitis disputatis.
- 2 Decifio casus.
- 3 Debita contracta per heredem gravato de ordine, & precepto testatoris, dicuntur esse ipsius testatoris.
- 4 Creditores defuncti etiam posteriores, vel in sola personali praesertim creditoribus haereditis, quantumvis anterioribus, & privilegiatis, ac etiam legatariis.
- 5 Quod procedat etiam in feudis.
- 6 Contrarium verius, quod in feudis non habeat locum beneficium separationis bonorum.
- 7 Idem in officiis remissive.
- 8 Empro facta per unum nomine alieno, & ad illius commodum, illi acquiritur.
- 9 Fallit in feudis, in quibus attenditur modum factum, non admittitur simulatio.
- 10 Quid de herede gravato acquirente bona cum pecunia hereditaria.
- 11 Quid importet declaratio, seu recognitio veritatis, & cesso, quam acquirens faciat ad beneficium domini pecuniae.
- 12 Prorex Regni Neapolitani dare non potest assensum super alienatione, vel obligatione feudorum titularum.
- 13 Declaratur, quomodo & quando id procedat.
- 14 Gratia, & provisiones in Regno Neapolitano debent expediri in forma privilegii, & executori infra annum.
- 15 Declaratur quando id procedat.
- 16 De gestis per officiales ita se publicè gerentes, quod ratione publica fidei subsintantur.

D I S C U S S I O C V I.

DE anno 1608. Paris Pinellus, de pecunia Cardinalis Pinelli patris emit feudum, seu Statum Civitatis Sancti Angeli in Aprutio pro pretio ducatorum 120. mil. deinde vero de anno 1611. mortuo Cardinali perficit emptionem feudorum Aquavivae, & Joviae ab ipso Cardinali vivente praetata, & conclusam, atque ab eodem mortuente demandatam pro pretio ducatorum 350. mil. in quorum partem in se accollavit tot debita Ducis Hadriae venditoris in summa ducatorum 156. mil. Cum autem de anno 1628. dictus Paris obiisset abque filiis, unde propterea factus est casus substitutionis per dictum Cardinalem ordinatae ad favorem lineae Joannis Augustini Pinelli, atque ob diminutionem valoris dictorum feudorum Joviae, & Aquavivae, necnon ob augmentum debiti ex fructibus interim decursis, dicti creditores accollit regressum quoque habuissent ad dictum Statum Civitatis Sancti Angeli; hinc propterea exorto inter eos, ac Mutium Pinellum dicti Jo. Augustini filium, & Cardinalis haereditem fidei commissarii lite in Sac. Consilio Neapolitano, duae ex parte dicti fidei commissarii opponerantur exceptiones; primò, quod iste Status, utpote emptus de pecunia Cardinalis ad ejus commodum, & incommodum, ut idem Paris agnovisset, & declaraverat, ad dictam haereditatem spectaret, & declaraverat, ad affectus debitis dicti Paris, ut supra occasione dictae alterius emptionis post mortem Cardin. contractis, vel

quod ex beneficio separationis bonorum potior esset conditio ipsius Mutii ejusdem Cardinalis creditoris, quamvis sine regio assensu, & secundo, quod cum fundamentum creditorum consisteret in Regio assensu, cuius ratione praetendebant antelationem creditoribus defuncti, seu aliis anterioribus creditoribus ejusdem Paris, tale fundamentum corrueret ex defectu assensu, utpote praestiti per Proregem, cuius potestas ex pragmat. de feudis, cap. 9. non se extendit ad feuda dignitatis, seu titulata, tam circa alienationem, quam circa obligationem; cumque inter dictos creditores adessent Cardinalis, ac alii fratres de Raggiis, ex parte dicti Cardinalis super praemissis difficultatibus de proprio sensu consultus fuit.

Respondi non omnino tutum, & adaequatam iudicium in istiusmodi Tribunalium particularibus materiis dari posse per tunc versantem Romanam Curiam continuò spatio annorum 20. praevia etiam absentia ab illis Tribunalibus, quorum praxi adolescens incubueram alio spatio annorum quinque, in quibus in morbum thysis verè prolapsus dictam Civitatem deserere, atque sub nativo aere vivere ex medicorum consilio coactus, in munere praesertim Vicarii Capitalaris, deinde Generalis occupatus, cum consuetu patrio otio, in facilibus ac planis materiis ecclesiasticis versatus fueram.

Ut autem aded benevolo, & munificenti Domino parem, cum ea tali quali notitia quam dicta adolescentiae praxis, ac librorum revolutio praebere poterant, respondi, etiam cum sensu veritatis, dictas exceptiones parum relevantes videri, atque iustitiam creditoribus assistere, prout eventus comprobavit, nam ita de anno 1665. per S. Consilium ad favorem creditorum iudicatum fuit, & de qua decisione testatur modernus elaboratus de Luca Melphitenus in additionibus ad Franch. decif. 77. n. 16. atque decifio mihi visa est iusta & probabilis.

Expendendo igitur dictas exceptiones, quatenus pertinet ad primam, omnis difficultas cessare videbatur ex solo facto, quoniam dictam secundam emptionem feudorum Joviae & Aquavivae ab ipso Cardinali vivente praeparatam, de ejusdem precepto dictus Paris heres perfererat, & consequenter istud dicendum erat veniebat debitum dicti Cardinalis ejusque hereditatis, ad text. in l. huiusmodi familias, §. divi, ff. de leg. 1. & leg. peto. §. praedictum, ff. de leg. 2. cum concordant. collectis per Fusar. de substit. qu. 34. n. 1. & ceteris allegatis firmatur per Rotam in Bononien. pecuniaria 2. Maji 1661. coram Albergato impressi, post Rodriguez de concursu credit. decif. 25. & in eadem 22. Martii & 19. Junii 1662. coram Emeric. & habetur pluries de dictam substit. de fidei. praesertim in Bononien. separationis bonorum de Dononis, & in aliis, quia idem est res alienum contractum esse ab ipso fidei committente, ac ab herede gravato de ejus ordine seu mandato.

Et nihilominus, ubi etiam haec facti circumstantia cessaret, ita ut istud esse debitum praestati Paris haereditis gravati, non autem Cardinalis testatoris, quodque admitteretur dictum feudum, seu Status Civitatis Sancti Angeli utpote emptum de pecunia Cardinalis, ac ad ejus commodum & incommodum, sibi ejusque haereditati acquisitum esse, adhuc tamen potior remanebat conditio dictorum creditorum haereditis cum assensu, quam creditorum testatoris sine assensu; licet enim receptum iuris principium sit, ut ex beneficio separationis bonorum, in bonis allodialibus, & indifferenter, creditores defuncti quamvis posteriores, vel in sola personali, in istius bonis vincant creditores haereditis quantumvis hypothecarios, anteriores, & privilegiatos l. 1. & tot. ff. de separ. bonorum, Franch. decif. 374. Surd. decif. 310. quod etiam ad legatarios quamvis conditionales purificata conditio extenditur, ut decif. 269. p. 6. decif. 17. part. 7. rec. & pluries.

Quod procedere etiam in feudis subsistent Anna & ceteri apud Capic. Latr. consultat. 99. ubi partes creditorum defuncti late subsistere conatur, at tamen in feudis huius Regni Neapolitani, magis probabilis videtur; atque in illis Tribunalibus recepta est contraria opinio, quam ceteris relatis subsistent Joan. Andr. de Georgio alleg. 18. & Theodor. allegat. 83. ut in feudis locum non habeat d. titulus de separatione bonorum, sed regulando solum anterioritatem ab assensu, creditores haereditis illum habentes vincant creditores defuncti illum non habentes, vel habentes posteriorerum, cum regula cap. quae prior, ab assensu tempore normam recipiat, quoniam ille est qui animat, & informat actum, atque jus reale in huiusmodi bonis prohibitis imprimet. Quod etiam Curiae praxis docet in officiis venalibus, in quibus ille qui